

Haigewoodi.

Üroosti sõnad haigetele ja surijatele.

Uku kinnitamiseks neile,
kes haigewoodi peal oma patu pärast surma
hirmu tunnetavad.

„Inimesed otsivad find ksis, kui
neil kiusas üle on ja wälawad õh-
tamiši wälja, kui sa neid karistad.

Jes. 26, 16.

Wäljaannud ja kirjapannud

W. Normann.

Tallinnas,
Trükitud Gustaw Alko kooluga.

Sind 20 kop.

Haigewoodi.

Troosti sõnad haigetele ja surijatele.

Alu kinnitamiseks neile, kes haige woodi peal oma patu
pärast surma hirmu tunnevad.

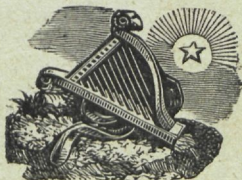
„Inimesed otsivad sind siis, kui neil
kõigas käe on ja walawad õhkamisi wälja,
kui sa neid karistad.“

3ef. 26, 16.

Wäljaannud ja kirjapannud
W. Normann.

Fr. R. Kreuzwald
nim. ENSV Riiklik
Raamatukogu

333.160 X

Tallinnas, 1904.

Trükitud Gustaw Allo kuluga.

Эстляндская Евангелическо-Лютеранская Консисторія симъ удостоверяетъ, что къ печатанію этой книги со стороны сей Консисторіи препятствій не имѣется. —

Ревель, Вышгородъ, 30-го Октября 1903 г.

Вице-Президентъ, Генераль-Суперъ-Интендентъ: Л. Гершельманъ.
№ 1332. За Секретаря: Ад. Зигель.

Дозволено цензурою. — г. Юрьевъ, 31 мая 1904 г.

Тип. М. Шифферъ и М. Антъе, Ревель.

Gesõna.

„Inimesed otsivad sind siis, kui neil kitsas käe on, ja walawad õhkamiisi wälja, kui sa neid karistad.“

Jes. 26, 16.

Need on palwe sõnad mis prohwet sügawa liigutud tundmisega oma Issandale taewa poole saadab. — Kes ise on hinge kitsituses, hädas ja kurvastuses olnud, ja seda oma elus läbi katsunud, küll see teab kuidas hinge kitsikus ja häda teda enese tundmisele on saatnud ja teda patu unest äratanud. Inimene hakkab häda ja haiguse ajal oma südant paremine läbikatsuma, ja sügawamine tema sisse waatama kui enne, ja õpib tundma, kui ta oma südames tööle ruumi annab, et ta Jumala ees üks patune on kes oma mõtte, sõna ja teuga tema wastu on efsinud ja pattu teinud. — Selles wiletuses ja hädas õpib inimene ka tundma, et ta seda karistust ja Jumala witsa, mis tema peal on, et ta seda õigusega on teeninud. See kitsikus ja häda ajab inimest Jumala juure palwe ja õhkamisega; ja ta hakkab armu ja halastust, ning pattude andeksandmist Jumala käest paluma. See kõik mis siis inimese juures sünnib, tuleb Jumala armu nõuu ja tahtmise järele, meie hingedele heaks, õnneks ja õndsuseks.

Ka sinul on, armas hing, nüüd haiguse läbi wiletsad kurbtuse päewad. Kui inimesel head ja terwed päewad käes on, siis ei mõista ta neid kalliks pidada ega Jumalat selle armu eest tänada, ei ka suurt lugu neist pidada. Inimene on rõõmus oma terwise üle, aga ta ei mõtlegi, et see terwis Jumala armu and on ja on selle polest tuim ja tänamata Jumala wastu. Ja pärast lasseb Jumal inimese peale mõnesugused haigused tulla mis meid häda ajal Jumala peale mõtlema ja tema poole pöörama ajab. Kui sa seiaamaale tuim, hooletu Jumala armu ja heategemiste wastu oled olnud, siis õpi nüüd karistamise ajal Issanda teed ja tahtmist tundma ja lasse ennast meeleparandamisele kutsuda, et sa armu oma Õnnistegija käest ja tema

seest mõistid leida, ja kui ta sulle terwist peaks kinkima, et sa siis ka uudes elus mõistid elama hakata. Otsi siis nüüd Issandat oma haige woodi peal; otsi teda palwega tõsise ja kindla nõuuga; küll ta wõtab sind kuulda ja lasseb ennast leida, ja kui sa teda oled leidnud, siis pea temast kõwaste kinni, ja ütle: „ei ma lasse sind enne lahti kui sa mind saad õnnistanud ja mu patud mulle andeks annud! —

Troosti sõnad haigetele ja surijatele.

„Tulge minu juure, kõik kes wae-
watud ja koormatud olete, ja mina
tahan teile hingamist saata!“

(Matt. 11, 28.)

Gesjeletus.

On keegi haige, ning raskete haige, siis peab pere-
isa aegsaste, ju enne kui haige oma meele ja mõistuse
poolt nõrgaks jääb, — pealegi kui tema Jumalaarmu
on igatsenud, — et siis õpetajat saab aegsaste haige
juure palutud, kes teda wõtab maanitseda, trööstida, kinnitada ja armulaua wastu walmistada, et kõlblikul wiisil seda armu wõib wastu wõtta. Siiski ei pea majarahwas, kus haige ehk surija majas on, seda tööd ka mitte tegemata jätma, waid peawad ka püüdma haiget Jumala sõnaga trööstida ja kinnitada. Selle tarwis on iseäranis see weike raamatuke walmistatud ja need alamal nimetatud tükiid üles pandud, mis õpetawad:

- I. Troost patu hirmu wastu.
 - II. Troost ilmliku mure wastu.
 - III. Troost raste lahtumise wastu.
 - IV. Troost lastipidise ja uskmata meele wastu.
 - V. Troost surma hirmu wastu.
-

1. Troost patu hirmu vastu.

1. Raebamine.

Sa oled oma suurte pattude pärast väga waewas; seepärast õhka aga Jumala poole ja ütle: Oh Jumal! Ole mulle armuline oma helbuse pärast, kustuta mu ülestumised oma rohke halastuse pärast. Waata mu wiletsust ja waewa, ja anna andeks kõik mu patud! (Paul 51.) Issand Jeesus, heida armu minu peale!

Troost.

Jumal ütleb sulle omas sõnas: „Ma kautan su ülestumised kui paksu pilwe. Pööra mu poole, sest mina olen sind lunastanud! (Jes. 44, 22.) Ja Issand ütleb: „Kõnda on Jumal maailma armastanud, et tema oma ainusündinud Poja on annud, et üksigi, kes tema sisse usub, ei pea hukka saama, waid et igawene elu temal peab olema.“ (Joan. 3, 16.)

Palwe õhtamine.

Oh Issand, wõta mind trööstida! Sa oled ju mu Lunastaja, kes mind oma püha kalli werega oled lunastanud. Sa wõid mind aidata, ning ka õndsaks teha. — Sa oled ju patuste sõber, kes kõiki hädalisi wõib aidata ning nende hädaft peasta. Oh heida armu ja kuule mu alandlikku ja hädalist palwet!

Mu hing kispandab ja õhkab
Jesuz, sinu järele!
Kõik maailm mind ära tõukab,
Jää sa abiks minule!
Armas Jesuz, ära peida
Oma palet minu eest;
Armu minu peale heida,
Mita mind häda seeft! —

2. Kaebamine.

Sa ehk õhkad ära kadunud pojaga (Luk. 15, 21.):
Isa, ma olen pattu teinud, taewa vastu ja sinu ees, ja
ei ole enam väärt, et mind su pojaks hüütakse. Oh, mu
Zumal, ma ei võid mitte õndsaks saada; mu patud on
väga palju; heida armu minu peale! —

T r o o s t.

Ole julge ja ära kardada. Pööra ümber ja paranda
meelt, ja usu Jesuse Kristuse nime sisse, waata, siis lei-
ad sa armu. Ärakadunud poeg leidis oma isa juurest,
ja sina võid ka niisamuti armu leida, seft Issand ütleb:
„Kui teie patud on kui elepunased riided, siisgi peavad
nemad nii walgeks saama kui lumi; kui nemad on kui
were kartva riie, peavad nemad ometi walge willa sar-
natseks saama.“ (Jes. 1, 18.) Ole siis julge, „seft us-
taw on see sõna ja kõige wastuwõtmise väärt, et Jesuz
Kristus maailma sisse on tulnud patusid õndsaks tegema.“
(1 Tim. 1, 15.).

P a l w e.

Mu armas Issand, mu Lunastaja ja Snnistegija!
Sa oled ju patuste sõber; sa ei lükka kedagi ära, kes

oma pattu lundes kahetsewa südamega sinu käest armu ja andeksandmist tulewad otsima. Sa wõtad ju patusid wastu, oh wõta siis ka mind wastu ja kuule mu palwet!

Kes su ette nuttes tuleb,
Oma häda tunnistab;
Wäristes su sõna kuuleb,
Andeksandmist himustab.
Tõest', see leiab, mis ta püüab,
Andeksandmist sinu käest;
Uudes elus rõõmsast laulab:
Arm, arm kestab igawest!

3. Kaebamine.

Sa ehk kaebad ja ütled: Oh, kuidas olen mina oma elupäewad patu elus ära raiskanud! Kui sagedasti olen mina Jumala ja Issanda wastu pattu teinud! Müüd pean ma küll igawesti hukka minema, sest minu patud on enam kui mere liiw. Mu ülekohus on üle minu pea läinud, kui raske koorem on need mu südame peal; minu muhud haigewad pahasti mu meeletuma wiisi pärast. Ma hoigan wäga oma südame kohisemise pärast! (Paul 38.).

T r o o st.

Ära kardada! Jumala arm on suurem kui sinu patt! Tema halastus ep' ole weel ära lõppenud! Ta ütleb: „Nii tõesti kui ma elan, mul ep' ole head meelt selle surmast, kes õel, waid sest, kui see kes õel on, pöörab oma tee pealt, et ta wõiks elada. (Esef. 33, 11.) Sest Jehowa on ligi neile, kes rõhutatud on südame poolest ja peastab neid, kes rusuks pekstud waimus!“ (Laul 34, 11.)

Waata, Jumal ei lükka sind mitte ära. Su Lunastaja on sind ju Jumalaga äralepitanud, ja tema were läbi

saad sa nüüd pattude andeksandmist. (Ewef. 2. 7.) See-
päraſt ole rõõmus, ſinu Jeſus elab, ſeſt tema on ka ſinu
eefi ſurnud ja oma werd ſinu eefi ära walanud.

P a l w e.

Jeſand, mina uſun! Aita minu uſkmata ſüdan!
Jeſand, ole mu ligi ja aita mind! Sa ei taħa ju mitte,
et ma hukka pean minema, waid et ma wõikſin elada ja
õndsaks ſaada.

Oh halasta! ma olen kurja teinud
Ja laia teed ſu waenlaſtega käinud;
Nüüd häbiga ma ennaſt alandan
Ja loodan nüüd, et armuſt õndsaks ſaan.

II. Trooſt, ilmaliku tüħja mure waſtu.

(Iſeäranis pere-, leiwa- ja laſtemanemate koħta.)

T r o o ſ t.

Sinu ſüda on kurb ja ſa oled ſuures mures, ſu
armſa omaſte päraſt, keda ſa pead maha jätma. Sa
teed enefeſe ſeega palju muret; oh heida ſeda enefeſt ära;
heida ſee waew ja mure Jeſanda peale, küll tema muret-
ſeb ſinu omaſte eefi! 1. Peetr. 5, 7. Ka ſinule ütleb
Sumal apoſtli Peetrufe läbi, et oma mure ja waewa pead
tema peale heitma. Seepäraſt weereta Jehoſwa oma Su-
mala peale oma koorm ja looda tema peale, küll ta toi-
metab kõiſ häſti. Ole julge, ära ſina muretſe, waid
laſe Sumalat muretſeda. (Laul 63, 6; 37, 5; 55, 23.)

P a l w e.

Mis sa ennast allawatad, mu hing? ja mis sa mu sees kohised? (Paul 43, 5.) Mu Issand ja mu Jumal! ma loodan siis nüüd sinu peale, küll sa toimetad kõik hästi! — Oh tee nõnda, kui sa oled tõutanud, ja võta kõik mure minu südamest! Sinu kätte annan mina kõik mis mull on, ja kõik need, kes minust siia maailma peawatad maha jäema; kanna sina muret nende eest ja jae nende Issaks ja hoolekandjaks! Minu päewa töö on nüüd lõpetud ja sa kutsud mind ära, oh võta mind ka vastu! Põgenegu nüüd kõik mured. Sinu järele üks-päinis igatsen ma, oh Issand! Ja kui mu tunnike jõuab, siis annan ma oma waimu, oh Issand, sinu kätte.

2. Troost (liia mure vastu).

Ära muretse nende eest, kes sinust siia maailma järel jääwad. Jumal elab weel. Tema on waestelaste Isa ja lesknaeste kohtumõistja. (Paul 146, 9.) Otse kui isa laste peale halastab, nõnda halastab Jumal nende peale, kes teda kartwad. (Paul 103, 13.) — Kes lindusid taewa all toidab ja lillakefi wälja peal kasvatab ja ehitab, kuidas peaks tema oma lapsi aramustama? — See-pärast ära muretse mitte tühja kaduwa asjade ette, waid mõtle nüüd enam nende asjade peale, mis ülewel on. (Kol. 3, 2.) Nüüd olgu sinu meel ja mõtte üksnes selle peal, kuidas sa õndsaste wõiksid surra, et sa taewas igawest elu wõiksid pärida. Seda palu, selle järele igatse ja ära waewa ennast ilma asjata tühja murega.

P a l w e.

Issand, anna mulle rahu! Võta kõik mured minu südamest! Ma tean ja usun, et sa minu ja mu omaste

eest saad muretsema. Sinu kätte, armas Isand, annan
ma oma naise ja lapsed; jõe nende isaks, kaitse, hoia ja
aita neid ja muretse nende eest. Müüb jäegu nad sinu
armu ja halastuse ja hoole alla!

Wiijil: Mu elu Kristus ise.

Oh surma ärawõitja,
Mu Snnistegija!
Ma palun, surres aita,
Mind õndsast lahkuda!

Kes minust maha jäewad,
Mind taga nutawad;
Neid sinu filmad näewad,
Su käed ka aitawad.

Sa oled tõest Isa,
Ja lese naese mees!
Kui aga nende süda,
On julge lootuses.

Ma annan hinge heites
Kõik sinu hoolele
Ja tean kindlast lootes:
Mis fina teed on hea

Müüb hinnustab mu süda,
Et pea hauda saaks,
Et lõpetaks kõik mu häda
Ja kurbdus rõõmuks saaks.

Maailm on patuõ hufas,
Ei taha paranda;
Snn sell', kes waitõses haudas
Wõib rahus hingada!

III. Troost libeda ja raste lahkmise wastu.

Troost.

Armas hing! Sina kaebad libeda ja raste lahkmise pärast. See on küll tõsi, et see raste on. Aga, oled sa usklik, siis ole rõõmus ja julge. Issand on sulle omas sõnas rohkestest troosti annud. Ta ütleb: „Iha, ma tahan, et kus mina olen, ka need minu juures oleksid, keda sa mulle oled annud.“ (Joan. 17.) „Sa teid on nüüd küll muret, aga mina tahan teid jälle näha, ja teie süda peab rõõmus olema, ja ükski ei pea teie rõõmu teilt ära võtma!“ — Meie saame selle lootuse järele, kui meie Issandas sureme, jälle teine teisega kokku. Seepärast ära kardage; meie kurvastus peab rõõmuks saama, kui seal jälle teine teist näha saame.

Palwe.

Armas Issand Jumal, kingi ka mulle seda rõõmu, et oma armsaid omaksid seal kus sina oled, sinu riikis, oma pühade ja õndsate hulkas teine teist võiksin näha ja seal sinu juures taewariikis ühestkoos teine teisega, igaweste elada ja sinu püha pale ees sind teenida.

Ma võin nüüd seda rõõmuga
Su sõna peale uskuda,
Et kes siin õndsast surnud,
Need saavad jälle ühte seal,
Ning maitsevad taewa rõõmu teal.
Nad käisid läbi risti koolist,
Seal laulwad pühadega kooris.

Ei lahku waga wagaist seal,
Waid saavad ifka kokku teal,

Ning waatwad ühes Talle peal
Ja laulwad ühes laulu.
Surm enam neid ei lahuta,
Ei hirm ja häda ehmata,
Waid neil on rõõm ja rahu.

IV. Troost katkspidise ja uskmata meele wastu.

Troost.

Armas hing, kui sa kaebab ehk mõtleb, et Jumal sind on maha jätnud ja ära unustanud ja sinu hing on seepärast suures hädas ja ahastuses. Aga kuule, mis Issand sulle oma sõna läbi ütleb: „Kas naene oma lapsustest ära unustab, et ta mitte ei peaks oma ihu poja peale halastama? ehk ema teda ära unustaks, siiski ei taha mina sind ära unustada. Waata, oma kätte peale olen ma sind märkinud.“ (Jes. 49. 15, 16.) Seepärast ole rahul ja ära kardada, sinu Jumal ei ole sind mitte ära unustanud. Hüüa Issandat appi ja ütle: „Issand, mina usun, aita minu uskmata südant!“

Palwe.

Jah, Issand, mina usun, aga aita minu uskmata südant! Oh sina truu Jumal, ära jäta mind maha! Kinnita ja toeta minu nõdrust ja tröösti mind mu wiletuses! Hoia usku mu sees ja ära lase mind katkspidise meele ja mõtete sisse langeada!

Wiisil: Siion kaebab suures hädas.

Jesus, sinu armu kätte
Annan oma hingekest;
Tulen palwes sinu ette,

Sina kostad minu eest;
On mu ust küll nõdruke,
Kui sinepi iwake,
Siiski wõib su wägi teha,
Et saad minust rõõmu näha.

Sinu arm käib üle kõige,
Jsa, Poeg ja püha Waim!
Kinnita mu närtfind hinge,
Olen ju su nõder taim,
Elan ma küll nõdruses,
Siiski sinu were wäes
Wõitlen ma ning saan ka wõimust,
Kõik su auuks, sinu armust.

P a l w e.

Oh ja halastaja Jumal, kinnita mind mu uskus, sest ma olen nõder! Sa oled ustaw, tee mind ka ustatwaks, et elukrooni wõitfin pärida! Ma ootan sind Issand igatsedes, ära jäta mind mitte maha! — Sa oled ju mind lunastanud ja mind nime järele kutsunud ja igawese armastusega armastanud ja mind heldusega enese juure tõmmanud. Oh pea siis mind enese sees ja ära lase usust langeda!

Troost pühast kirjast:

„Ära kardada mitte, sest mina olen sinuga, mina olen su Jumal, ma teen sind wähtwaks; ma aitan sind. (Jes. 41, 10.)

Kes Jehowat ootawad need saawad uue rammu, ja lähewad üles tiiwadega kui kottad; nemad jookswad ja ei tüdi mitte ära, nad käitwad ja ei wäsi mitte ära. (Jes. 40, 31.)

Ole ustaw surmani, siis tahan ma sulle elu krooni anda.“ (Jlm. 2, 10.)

Wiisil: Mu elu Kristus ise.

Kui otsani jäen kindlaks,
Saan õndsaks tõeste;
Mull siiski usukatseks,
On palju mõitlemist.

Mind saadan taga kiusab,
Ja himud piinawad,
Ilm omast kohast haawab,
Ja mured waewawad.

V. Troost surma hirmu ja suure kohtu päewa wastu.

G s i m e n e t r o o s t .

Armas hing! Sinu süda wäriseb libedat surma hirmu tundes. Oled usklik, siis ära kardä ega kohtu; ja tunned ju oma Issandat ja Õnnistegijat, kes sind ka surma hädas saab aitama. Kui surm sind hirmutab, siis mõtle waga Jobi peale, kes ennast omas kannatamises trööstis ja ütles: „Sest mina tean et mu Lunastaja elab, ja tema jäeb otsani minu juure seisma. Oht küll usfid mu nahaga seda liha saatwad ärakoorima, siiski saan ma oma liha seest Jumalat näha. (Job. 19, 25, 26.) Ole julge nõnda kui Job. Sinu Lunastaja elab, sina pead ka elama.

P a l w e .

Issand Jeesus! jää mu juure wiimsel surma tunnil! Sinu järele igatseb mu hing! Sind ihaldan ma näha palest paleste! — Oh, kinnita mu usku ja aja surma hirm mu hingest wälja! — Sa ütled: „Kes minu siise

usub, see peab elama, ehk tema küll sureb!" Oh, lasse ka mind elada, kui suren!

Wiisil: Kes Jumalat nii lasseb teha.

Ma langen Jumal sinu kätte,
Ust hoiab sinust finni teal;
Ma heidan ennaft sinu ette,
Ja loodan sinu armu peal;
Mu juures olid sündides,
Sää minu juure lahtudes!

Teine troosti sõna.

Ära kofku wiimsel tunnikesel, su Jumal trööstib sind ja ütleb: „Tõest, tõest mina ütlen teile, et tund tuleb, ja nüüd ju on, et surnud saawad Jumala Poja healt kuulma, ja kes seda saawad kuulnud, need peawad elama. (Joan. 5, 25.) Ja Sehowa lunastatud tulewad ja lähewad Siioni hõiskamisega, ja igawene rõõm on nende pea peal; nemad saawad kätte lusti ja rõõmu, ja kurbtus ja õhtamine põgenewad ära.“ (Jes. 35, 10.) — Ja Jumal tahab ärapühkida kõik weepisarad nende filmist, ja surma ei pea enam olema, leinamist ega ksendamist, ega waewa pea enam olema, sest et esimesed asjad on mööda läinud.“ (Jlm. 21, 4.) — Seepärast oota aga ja ära kardada, sest ka sinu ärapeastmise tunnike on ligi, ja Issand tahab sind igawese lusti ja rõõmu sisse wiia, kus enam nuttu, waewa ega kurbtust ei ole.

P a l w e.

Armuline Issand, sinu rahu järele igatses mu süda!
— Sinu juure tahan ma nüüd tulla. Võta mind armust oma taewa riiki wastu oma äralumastud pühade hulka igawese elusse! Tule oh Jeesus ma igatsen sinu järele! —

Oh kaunis päew, oh wäga kallis tund
Mill jõuad mulle ka!
Ma südamest su järel igatsen,
Et näen sind filmaga.
Siis annan rõõmsast hinge
Kui ilmaft lahkun ma,
Oh Jeesus sinu kätte,
Ning lähen magama.

Kolmas troosti sõna.

Ära karda, usu aga, siis on Jssand sinu juures, siis wõid Paulusega julgeste öelda: „Kes on, kes wõib hukkamõista? Kristus on see, kes on surnud, ja mis weel enam, kes ka üles äratud, kes ka on Jumala parema käel, kes ka meie eest palub! (Rom. 8, 34.) — Sest mina olen see peale julge, et ei surm ega elu, ei inglid ei würistid ega wägewad, ei see mis praegu, ega mis tulew on; ei kõrgus ega sügawus, ega ükski loom ei wõi mind lahutada Jumala armastusest, mis on Jeesuse Kristuse meie Jssanda sees.“ (Rom. 8, 38, 39.) Anna ennast tema kätte, küll tema saab sind elus ja surmas aitama.

P a l w e.

Armas Jssand! Ära siis jäta ka mindki mitte maha!
— Mõista mind lahti kohtu alt. Jssand, heida armu minu peale, oma kannatamise surma ja were pärast! —

Kui minu hing siit ihust peasnud on,
Ning tõtab kodu pool
Kus teda ootab armuſt antud froom,
Seal päris Jsamaal;
Siis inglid teda kandwad,
Siit hädaſt rõõmuſse
Ja Paradiiſis näit'wad, kui lahke Jeesuse.

Oh wangi uksed, minge lahti mull',
Kus sees ma olen weel;
Ma olen juba kaua ootnud küll
Siin kurja ilma peal,
Ei ole siit muud leida
Kui kurjust, patu teal,
Kes rahu tahab püüda, see nõudku õnnistust.

Maailm on patus hufas,
Ei taha paranda;
Õnn sel, kes waitšes haudas,
Wõib rahul hingada

Meljas troosti sõna.

Ura kard! Kristus saab sind peastma su hädast;
sest sa oled tema päris oma. Kuule mis apostel Paulus
ütleb: „Sest ükski meist ei ela iseenelele ja ükski ei sure
iseenelele. Sest kui meie elame, siis meie elame Issandale,
ja kui meie sureme, siis oleme meie Issanda päralt.“
(Rom 14, 7—8.) Ka sina oled Issanda päralt, kui sa tema
jälgede sees oled käinud, kui usku oled kinni pidanud, ja
uskus siit maailmast lahkub. Kui sa nõnda oled Issan-
dale elanud, siis saad sa ka Issandale surema. Sure
rahuga Issanda sees, et sa ka temaga võiksid igawesti
elada! —

P a l w e.

Issand, minu Õnnistegija! Sinu oma olen mina,
oh, ära ole minust kaugel ja ära jäta mind mitte maha! —
Issand, sulle elan ma, sinule suren ma! Sinu oma ta-
han ma olla „oh wõta mind vastu!“

Oh, et minu tund ju tuleks
Et maailmast lahti saaks!
Hea meelega ma sureks,

Ning siit kurjast ilmast lääks!
Sell ep ole surma karta,
Kes on tutaw Jesuga;
Taewa rööm on temal oota,
Sest ta sureb röömuga.

Minu woodis wäikses kambris,
Haudas hingam rahu sees;
Pärast istun pulma laudas,
Sinu were kuue sees;
Läheb küll mu ihu põrmuks,
Seega kaub häda ka;
Pärast saab kõik uueks röömuks
Kui mind hauast hüüad sa.

Oh mis näewad siis mu filmad,
Kui Su igawesest wäest,
Uueks saawad kõik maailmad,
Wagad peaswad häda seest! —
Lase mind siis pea minna,
Häda orust taewasse,
Minu waim, see tõttab sinna
Igawese röömusse! —

Wies troosti sõna.

„Õndsad on need, kes Issandas surewad, sest ajast;
tõest, ütleb Waim, et nemad peawad hingama omaist wae-
wast, ja nende teud käiwad nende järele.“ (Ilm. 14, 13.)

Puhka siis oma rahus Issanda sees! Õnnis on see
kes Issandas sureb! — Mine nüüd sa äralunastatud
hiig igawese röömu sisse! — Issand õnnistagu sinu siit
väljaminemist ja sisseminemist igawese elusse.

P a l w e.

Minu Isa, sinu kätte annan ma oma waimu! Iss-
sand Jeesus, wõta wastu mu waest hinge! Wita mind, et

õndsaste wõin surra! Mita mind kõik ärawõita ja sinu
rahus siit ilmast lahkuda. Ja kandku sinu pühad inglid
minu hinge sinu juure igawese elusse õndsate seltsi! —

Halleluja suurt tänu laulu
Ka laulab pea minu suu!
Halleluja! mu päewad lõpku,
Mis üürike on, kadugu!
Kui taewa ukсед lahti lähwad
Ja filmad Jesust Kristust näewad,
Oh, kuidas hüppab süda siis!
Seal ingli kuldse kandle hääled,
Ja lugemata pühad keeled
Seal laulwad Talle järje ees!

Seal elawad kes siin on surnud
Ja haura põhjas hingawad;
Seal on need rõõmsad, kes siin nutnud,
Ja Talle laulu laulawad,
Seal tahan uudes ehtes kiita,
Ja Jesusele tänu anda
Ja rääkimata armu eest!
Ei ole mull küll surma ka,
Ei mingisugust hirmu tunda,
Waid püha rahu igawest! —

Ei taewas ole enam walet,
Ei wihamehi waenlasti;
Seal jala wiha, kurjad keeled,
Ja kadedust ei tunnegi;
Ei leita sealt üht kurba südant,
Kõik filmawett seal pühib Issand,
Ja õnnistab ning trööstib neid,
Seal pole muud kui rõõmu maitsta
Ja järjest püha, püha laulda,
Oh õnnis kes ju sinna saand!

VI. Õnnistamise sõnad surijale.

Mine siis nüüd, sa äralunastatud hing! mine nüüd sest kurjast maailmast, Jumala Isa nimel, kes sind on loonud; mine Jeesuse Kristuse, Jumala ainu sündinud Poja nimel, kes sind oma püha tverega on lunastanud; mine püha Waimu nimel, kes sind on kutsunud, kogunud, walgustanud ja pühitsenud! Mine oma Issanda juure, sinna kuhu tema sulle aset on walmistanud. Issand läkitagu omad inglid, kes sinu hinge õndsuse paika kandwad, sinna rahu majadesse!

Issand õnnistagu sind ja hoidku sind! Issand lastu oma pale paista sinu peale ja olgu sulle armuline! Issand tõstku oma pale sinu peale ja andku sulle rahu! Amen.

Wiisil: Jerusaleem, sa kallid taewa linn.

Nüüd jumalaga, minu omaksed;
Oh ärge leinage!
Ei sure ma, waid lähen seda teed,
Mis wiib mind taewasse!
Mu ihu hingab muldas,
Kui iwa mulla sees;
Hing elab nende hulgas,
Kes Isa trooni ees!

Nüüd põlwili, käed risti tänage,
Et Jeesus hästi teeb!
Ma lähen nutuorust taewasse,
Kus mu film teda näeb!
Küll olen kaua ootnud,
Küll kaua kannatand,
Nüüd õnnis tund on tulnud,
Kus kõigist lahti saan!

Oh elu rõõm, mis surma kautab,
Mu südant täida sa!
Oh püha rahu, mis mind kosutab,
Kui magus oled sa!

Nii kui üks lõufene
End' lauldes ülendab,
Nii minu hingefene
Ka lauldes taewa läeb!

VII. Mõned surma laulud.

Wiisil: Oh Jeesus sinu walu.

Nüüd mine selle juure,
Kes sind on lunastand!
Nüüd unustud kõik mure
Et oled sinna saand.
Ka sinu ihu wõtab
Sell' suurel päewal ta
Siit ärata, ning tahab
Meid jälle ühenda.

Nüüd mine; Jesu hõlmas
Dn pehme hingata.
Siin oled sina waewas,
Seal wõid sa rõõmusta,
Sa oled nüüd seal karjas,
Kus kõik need talled on,
Mis enesele korjas
See suur ja püha Tall!

Su päewatöö on tehtud,
Su woodi walmis ka;
Su wiimne waew on lõpnud,
Siis mine rahuga!
Oh hüüa omast hauast,
Weel meile tagasi;
Et Siion ikka kindlast,
Lä'eks armust edasi!

Nüüd on su laewufene,
Ju saanud kaldasse;
Su armas Jeesufene,
Sind wõtab sülesse.

- Sa tuled ilma kõrbest,
Ning Egiptuse maalt,
Nüüd aga maitset järgest'
Wett eluhallikast!

Wiisil: Kõik weretilgad wõtsid.

Oh armas hing, kus oled läinud!
Kus on sind surmaingel wiin'd?
Ta on sind Issa kotta kannud,
Ning riiust rahu sisse wiin'd!
Meid peab weel maailm siin wangis
Nii mitme patu wõrguga,
Sa aga laulad Paradiisfis,
Kus tuhat laulwad sinuga.

Sa magad rahul omas kambriis,
Seal mulla sees? Ei — Jesu ees.
Ei ole sina enam wangis,
Waid rõõmus Issa rüppe sees!
Nüüd ujud sa seal rõõmu meres,
Mis puudub sull, ta tiiva all?
Ei ole sina enam mures,
Waid ifka rõõmus rahumaal!

Wiisil: Walwage, on meie Looja.

Wõta ennast walmistada,
Mu hing, kui tuleb ära minna,
Siit ilmast aru tegema!
Pea hüüdwad furnutellad
Ja leinawad, kes maha jäewad,
Ja sina pead lahkuma.
Su lampi puhasta,
Ja ole walmis sa,
Beigmees tuleb!
Et tulles ta,
Ei leia ka
Su usu lampi õlita!

Walma, palu, pööra meele,
Ja mõtle ifka selle peale,
Et taewa kohtujärje ees
Muu ei maksa, kui see heldus,
Mis ristifurmas helde Jeesus,
Dn ärateenind were sees;
See kalli ehtega
Dn õnnis lahkuda;
Kui see puudub,
Siis puudub kõik,
Ja sinu palk
Dn kohtumõistja pahe'l käel!

Eluwürst, su armu poole
Ma tõstan käed, oh kanna hoole,
Et furmast elu sisse saan!
Armu wäärt 'ep ole mina,
Ja siisgi oled armust fina
Mind õigeks teind, et elu näen!
Mu juures seisa sa,
Kui hinge heidan ma!
Aita, aita
Su furma wäest
Mind furma käest
Wii oma riiki igawest! —

Wiisil: Sa meie lootus Jeesufe.

Suurt pühapäewa ootan ma
Ja walmistan end hoolega.
Mu hing on Jesu pruudike,
Mis tema kihlas heldeste,
Kui surres minu furma suretas,
Mull' taewa eluaset walmistas.
Kui lahti läh'wad wärawad
Ja minu filmad nägewad
Kõik rääkimata ilu seal,
Mis iial meel ei mõistnud teal.
Siis rõõmu filmawees küll heidan ma
Su jalge ette tänu lauluga!

Eht küll siis uus on minu meel
Ja wagats saanud minu feel,
Eht olen patust lahti saand,
Ka nõdrus minuft maha jäen'd ;
Ei jõua siiski mõista, tunnista,
Su taewa auu, mis ilma otsata!

Seal kallist kiwiſt wärawad
Ja puhtast kullast uulitsad ;
Seal hülgwad walge fiidi sees
Kõik pühad auujärje ees,
Ja kõikidel on seal siis kroonid peas
Ring Kristus kuningas ka nende seas.

Seal laulwad pühad wanemad,
Kes oma kroonid panewad,
Kõik Talle ette rõõmuga
Ja hüüdwad püha, püha, kõik ;
Seal on apostlid ja prohwetid kõik
Seal kõik, kes siin käind ühte usuteed.

Oh jõua Jesus, tule sa
Mind pea sinna kutsuma!
Hing ootab sinu järele
Ma lendaſſin siit ülesse!
Oh tule, pane ihu mullasse,
Wii hinge armust oma taewasse!

VIII. Saige palwe, neile kellele õpetaja Sumala armu annab.

Oh fina helde ja armuline Issand! — Sa tead ja
näed, et ma ihu ja hinge poolt aina otsas, waene ja
rammuta olen, aga sa tead ja tunned ka mu südant, mu
igatssemist ja mu nälga ja jänu sinu, see elawa hallika
järele! Ma olen nüüd, oh Issand, sinu sulase, mu
õpetaja ja hingekarjatse järele saatnud, et mulle püha
õhtu sõõmaaega siin kodu wõtaks jagada, sest ma igatsen

wäga oma Issanda ihu ja werele! — Oh Issand, heida armu minu waese patuse peale! — Tule mulle appi, ja walmista mind ise oma püha sakramenti wastu, et kõlblikul wiisil oma pattu tundes ja kahetsetes, sinu püha ihu ja werd wõiksin wastu wõtta. Oh kinnita mind nüüd oma püha ihu ja werega! Ma olen nälgas ja jänus selle järele. Mu ihu on haige, aga hing on weel haigem. Wita mind seda walu ja häda kannatustega kanda, ja et ma ennast aina sinu hoole ja targa nõuu alla annaksin! — Kui sa mind oma targa nõuu järele tahad ära kutsuda, oh muretse minu omakste eest, kes minust weel siia maailma järele jäewad. Ole sina nende isa ja kaswataja! Jätad sa mind weel siia maailma, siis aita mind, et ma oma elu päewad wõiksin sulle ohwerdada! Aga kui sa mind nüüd ära kutsud, siis wõta mind wastu! Sinu kätte annan ma oma waimu!

Haige paltve enne püha õhtusöömaaga.

Oh minu armas ja kallid Snnistegija Jesus Kristus! Waata, ma olen haige ja nõder siin sinu ees maas, ja ma ei tea mitte, mis nõuu sinul minuga on! Aga ma tean, et kõik on hea, mis sina minuga teed. — Ma tean, et sa õiguse pärast seda haigust mu peale oled lastnud tulla, et oma patu häda õpiksin paremine tundma ja sinu käest abi otsima. Sa tuletad selle haiguse läbi minu meelde, et ma surelik olen. Olgu see haigus mu hingele ohuks ja rohuks ja tehku teda ka terweks. — Sa tead, armas Issand, et ma waene ja rammuta olen, ja haiguse pärast pean haige woodi peal õhtusöömaaga wastu wõtma. Ma tänan sind, et sa seda nõnda oled seadnud, et sinu truu sulane ka haigede juures kodu wõib käia ja neile seda armu seal wõib wälja jägada. Oh Issand,

tund on warsti käes, et ma sakramenti läbi sinu püha ihu ja werd pean wastu wõtma. Oh tule siis mulle appi ja walmista mind õigeks wõeraks, su armu laua wastu! Anna mulle armu, et wõiksin omad patud õieti tunda ja kahetseda, ja ehita mind oma were õiguse kuuega. Olgu sinu kannatamine ja surm, mu ainus lootus ja troost. Paisku sinu haawadest sinu arm, sinu halastus ja armastus minu südamesse, et sa neid, kes sind otsiwad ja sinu juure tulewad, kedagi ei taha ära lükata. Oh Jeesand, ma tean, et sinu veri teeb mind puhtaks kõigist patust. Oh pese ja puhasta mind mu roojusest ja walmista mind selle armu wastu, mis sa mulle täna tahad jagada.

Haige palwe pärast püha õhtu söömaega.

Armas Jeesand! Sinu sulane on nüüd ära läinud, aga sina, mu armas Õnnistegija, keda tema mu hinge ette pani, — sina oled mu juurde jäänud ja mu südamesse enesele aset teinud ja seisad weel ikka mu haigewoobi juures ja ütled mulle, et ma mitte ei pea araks minema, waid kindlasti tema armu peale lootma. Seda tahan mina ka teha. Kui mul tahab kitsas ja häda ehk kartus peale tulla, siis ütled sa mulle: „Ära kardada, ma olen su juures!“ Kui minu walu liiaks läheb, siis maanitsed sa mind ja ütled: „Ära nuta, sest ma olen sinu Jumal! Kui mu haigus peaks pakkaliseks ja raskemaks minema, siis kinnitad sa mind oma sõna läbi ja rõõmustad mind oma trööstimisega. — Jah, olgu see mu rõõmiks ja troostiks, et tema mu häda teab ja tunneb, ja seda ka ise aitab kanda ja et see, mis ma pean kandma, — mu hinge heaks ja õnnistuseks sünnib. — Jah, Jeesand Jeesus, kinnita mu usku ja lootust oma haawade,

oma kannatamise ja werise risti surma pärast. Oh lase oma surma ja were wäge mu südames elaw ja wägew olla! Oh ära lase seda põlewat armastuse leeki mu südamest mitte jahtuda ja ära kustuda!

Wiisil: Mu Jeesus, kes sa enne surma.

Mu wäri-seja süda tunneb
Su laua ees uut finnitust,
Siin patu andeksandja laseb
Mind maitsta oma armastust.
Siis saan ma jälle uuest' teada
Et tahab mind weel wastu wõtta.

IX. Troosti ja tõutuse sõnad Jumalast, p̄ohwetite ja apostlite läbi, ja palwe sõnad Saaweti lauludest.

Laul 6, 1—10. Jehowa! ära noomi mind mitte omas wihas, ja ära karista mind mitte omas tulises wihas. Ole mulle armuline, sest ma olen rammuta; tee mind terveks, sest mu luu kondid wabisewad. — Pööra Jehowa mu poole! kisu mu hing häda seest wälja, peasta mind oma helduse pärast! Ma olen ära wäsinud oma ägamises, kõige õõ ujutun ma oma woodit, oma filmawega leutan ma oma sängi. Jehowa, kuule mu alandlikku palwet!

Laul 13, 1—6. Kui kaua unustad sa mind ära, Jehowa? Kui kaua paned sa enese pale mu eest warjule? Kui kaua pean ma nõuu pidama omas hinges ja muret omas südames? — Wasta mulle, Jehowa, mu

Jumal! Walgusta minu filmi, et ma ei uinuks surma unesse! —

Laul 77, 8—14. Kas Issand igawesti ära lütkab? Kas temal enam ep' ole head meelt? Kas tema heldus on otša saanud? Kas tema tõutuse sõnad on lõp-
nud, põlwest põlweni? Kas Jumal on unustanud armuline olla? Kas ta oma halastuse on kinni pannud? Jumal, sinu wiis on püha; kes on nii suur ja wägetw kui sina?! —

Laul 145, 17—18. Jehowa on õige kõige oma wiiside sees, ja püha kõige oma tegude sees. Tema on ligi kõigile, kes teda tõe sees appi hüüdwad.

Laul 27, 1—9. Jehowa on mu walgus ja mu abi, keda pean ma kartma? Tema on mu elu kinnitus, miisparast pean ma wärisema? Oh Issand, kuule mu häält, kui ma hüüan ja ole mulle armuline ja wasta mulle. Ma otsin su palet. Oh ära pane oma palet mu eest mitte warjule; ära lükka mind enesest mitte ära; sa oled tänini mu abi olnud, ära jäta mind mitte maha, mu õnnistuse Jumal! —

Laul 10, 17. Hädaliste kirjendamist kuuled ja Issand, nende südant kinnitad sina; su kõrw paneb tähele nende õhkamist.

Laul 130, 2—5. Põhjatumä häda seest hüüan ma sinu poole, Jehowa! kuule mu healt, sinu kõrwad pangu tähele mu alandliku palumiste healt. Kui sina Jehowa tahaksid kõik ülekohtu meeles pidada, kes siis jõuaks Issand su ees seisä? Sest sinu käes on andeksandmine, et sind peab kartetama. — Mina ootan Jehowat, mu hing ootab ja ma loodan tema sõna peale.

Laul 121, 1—4. Ma tõstan omad filmad nende mägede poole, kust mulle abi tuleb. Mu abi tuleb

Jumala käest. Ei see tugu ega maga, kes Iisraeli hoiab. Jehowa on kes sind hoiab ja aitab.

Naaste patu tundmine ja kahetsemine.

Laul 51, 1—13. Jumal ole mulle armuline oma helbuse pärast, kustuta minu üleastmised oma rohke halastuse pärast. — Pese mind hästi mu ülekohtust ja puhasta mind mu patust. — Sest mina tunnen oma üleastumisi ja minu patt on alati mu silmade ees. — Sinu vastu olen ma ükspäinis pattu teinud, ja seda, mis su filmas paha, olen ma teinud; seepärast oled sa õige, kui sa räägid; ja oled puhas, kui sa kohut mõistad. — Puhasta mind patust iisopiga, et ma puhtaks saan; pese mind, et ma saan walgemaks kui lumi. Pane omad silmad mu ülekohtu eest warjule ja kustuta ära kõik minu ülekohtus. — Loo mulle Jumal üks puhas süda ja uuenda mu sees kindlat waimu. Ära heida mind mitte oma pale eest ja ära wõta oma püha Waimu mitte minult ära!

Teine Daaweti palwe.

Laul 25, 7—15. Ära mõtle mitte mu noore ea pattude peale, ega mu üleastmiste peale; oma helbuse järele mõtle sina minu peale, oh Jehowa! — Anna andeks mu ülekohtus, sest seda on palju. Mu filmad on alati Jehowa poole, sest tema saadab mu jalad õigele teele ja aitab neid wõrgust wälja.

Troosti sõnad pühast kirjast neile kes oma pattu tundwad ja kahetsewad.

Jes. 54, 7. Ma olen sind üürisefeks filma pilkmise ajaks mahajätanud ja suure halastusega tahan ma sind koguda.

2 Kor. 4, 17—18. Sest meie wiletsus, mis on filmapillkuse ajaks, saadab meile igawesti ja ülewäga suurt auu, sest et meie mitte tähele ei pane seda mis nähtaw, waid seda mis nägemata on, sest nähtawad asjad on ajalikud, aga nägemata asjad on igawesed.

Jerem. 31, 25. Ma tahan seda hinge mis märga tahab kasta, ja iga kurwa hinge rõõmustada.

Jes. 26, 16. Inimesed otsitwad sind siis, kui neil kitsas käes on, ja walawad ohkamisi wälja kui sa neid karistad.

Jak. 1, 2. Pange selgetks rõõmuks, kui teie mitmesuguse häda ja kiusatuse sisse langete.

Laul. 39, 12—13. Kui sa inimesi karistad nende ülekohtu pärast, siis laseb sa ära sulatada, seda mis nende meelest armas oli. . . .

Laul 32, 8. Ma tahan sind targaks teha ja sind õpetada teed käima, mis peal sa pead käima. Ma tahan sulle nõuu anda ja oma filmaga sind juhutada.

Laul 126, 5—6. Kes käib ikka peale ja nutab seemet külwi tarwis kandes, see tuleb tõeste hõiskamisega ja kannab rõõmuga oma wihtusid.

Laul 34, 19. Isand on ligi neile, kes rõhutatud südame poolest ja peastab neid kes rufuks pektud waimus on.

Emef. 1, 7. Kristuse sees on meil äralunastamine tema were läbi, ja patude andeksandmine tema armurikkust mööda.

Esef. 33, 11. Nii tõeste kui ma elan, ütleb Jehowa: „Mull ep' ole mitte hea meel selle surmast kes õel on, waid kui see kes õel on, pöörab oma tee pealt, et ta wõiks elada.

Laul 10, 17. Hädaliste igatsemist kuuled sa Jehowa, nende südant finnitad sa. — Sinu kõrw paneb nende ohkamised tähele.

1. Tim. 1, 15. Ustaw on see sõna ja kõige vastu võtmise väärt, et Kristus Jeesus maailma sisse on tulnud, patusid õndsaks tegema.

Jes. 43, 1. Kõrda karda mitte, sest ma olen sind lunastanud, ja nime järele sind kutsunud.

Joan. 3, 16. Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et tema oma ainu sündinud Poja on annud, et ükski kes tema sisse usub, ei pea hukka saama, waid et igawene elu temal peab olema.

Joan. 11, 25—26. Kristus ütles: „Mina olen ülestõusmine ja elu, kes minu sisse usub, see peab elama, ehk tema küll sureb. Ja kes elab ja usub minu sisse, see ei pea mitte igaweste ära surema.

Matt. 9, 2. Jeesus ütles halwatud vastu: „Ole julge mu poeg, sinu patud on sulle andeks antud. Sinu usk on sind aitnud.“

Mark. 9, 24. Mina usun, aita minu uskмата südant.

Jlm. 2, 10. Ole ustaw surmani, siis tahan ma sulle elu krooni anda!

Joan. 5, 24—25. Tõeste, tõeste mina ütlen teile, kes minu sõna kuuleb, ja usub seda, kes mind on läkitanud, sell on igawene elu, ja see ei saa mitte kohtu alla, waid on surmast elu sisse läinud.

Jesaja 35, 10. Ja Jehowa lunastud tulewad tagasi ja lähewad Siioni hõiskamisega, ja igawene rõõm on nende pea peal; nemad saawad lätte lusti ja rõõmu, kurbdus ja ohkamine põgenewad ära.

Jlm. 21, 4. Jumal tahab ärapühkida kõik weepisjarad nende filmist ja surma ei pea enam olema, ega leinamist, ega kisendamist ega waewa.

Joan. 17, 24. Ja ma tahan, et kus mina

olen, ka nemad minu juures on, keda ja mulle oled annud, et nemad näewad minu auu mis ja mulle oled annud.

Joan. 16, 22. Ja teil on nüüd ka muret, aga mina tahan teid jälle näha, ja teie süda peab rõõmus olema ja ükski ei pea teie rõõmu teilt ära võtma.

Paul 37, 22. Sest tema õnnistud päritwad maad, ja tema ärawannutud kautakse ära. —

Surmast.

1. Kust on surm tulnud?

Esitaks küsime: „Mis on surm? Surm ei ole mitte waim ega ingel, ei ole temal ka mingisugust kehaliiku ehk isikliku olemist, nõnda kui maaldrid teda mitmesuguse kuu ehk pildi all maalivad. Mis ta siis on? Püha kirja järele ei wõi ega oska meie teda muul wiisil nimetada, kui et tema üks lahutaja Jumalast, ja kõigist ilmali-kust asjadest on. Ta on siin maailmas niihästi inimeste, kui kõige loodud asjade ärarikkaja.

Et ta tõeste siin maailmas kõikide elu rikkaja on, ei näita mitte üksipäinis need 70 tuhat inimest, kes uuema arwamise järele siin maailmas igas tunnis surewad, — waid sadasama tunnistust annab meile kõik Jumala loodus, niihästi elajariik kui taimeriiik. Kõik, mis maa peal ja wee sees, kõik on surma ja otsasamise wõimu all! —

Aga kust on siis surm tulnud? On ta ikka juba algusest siin maailmas olnud? Dns Jumal teda ühes maailmaga loonud ja teda oma looduses arwanud tarwis olewat? Ei koguni mitte. Piibel annab meile temast kõige selgemat otsust, ja näitab selgeste, et teda mitte

algusest ep ole olnud ja et Jumal teda mitte pole taht-
nud ega loonud, waid ta on Jumala tahtmise wastane
ja looduse ärarikkuja, mis kurati kaduse ja meie esi-
wanemate sõnakuulmata meele läbi inimese sugu peale on
tulnud. Meie teame, et Jumal on algusest kõik, ka ise-
ärانى inimest heaks loonud. Sellest näeme siis, et ini-
mene, kes Jumala näu järele on loodud, et tema siis
oma ihu ja waimu poolt suremata oli.

Jumala tahtmise järele pidivad inimesed igaweste
elama selle headuses ja pühaduses, mis neile on antud ja
loodud. Nemad pidivad selle sees käwama ja täiemaks
saama, nõnda täielikuks, et nad milgi kombel enam ei
oleks wõinud langeda ega muud asja teha ja tahta, kui
ükspäinis seda, mis Jumal tahab. Kui meie esivanemad
nõnda oleksiwad Jumala seadmise ja sõnakuulmise alla
jäenud, ning pühaduses nii täielikuks saanud, et enam ei
oleks wõinud langeda, siis oleksid nemad suremata inime-
seks jäenud, ja siis ep oleks ka mitte surma inimese sugu
peale siia maailma tulnud. — Jumal ei loonud inimest
mitte nii täielikuks, et ta koguni ep oleks wõinud lan-
geda, waid ta andis temale prii tahtmise, teha mis
tahtis. Ta lõi teda küll oma näu järele, ning andis
temale selget meelt ja mõistust, puhast ja püha südant,
et ta oma Loojat ja Issandat tundis ja armastas, enam
kui ükski muu loom maa peal; ja saiwad seda käsku ja
keelamist Jumala käest, kui Jumal ütles: „Kõigist
aia puudest wõid sa süüa, aga hea ja kurja
tundmise puust, ei pea sa mitte sööma. Sest,
mill päewal sa sest sööd, pead sa surma
surema.“

See hea ja kurja tundmise puu oli Jumala kee-
lamine, oli nende prii tahtmise katsumine. Kui
nemad Jumala keelamist oleksid kuulda wõtnud ja sõna-

kuulelikuks jäänud, siis oleksid nad paradiisi jäänud, ja oleksid võinud elupuu wiljast süüa, ja selle elupuu wilja wäe läbi igaweste elada, ja temaga ühes kõik inimene sugu mis maa peal. Aga nemad saidwad paraku kurati pettuse ja kawaluse läbi äraeksitatud ja langestiwad sell wiisil Jumalast patu ja surma wõimuse alla! Nõnda kui esimene inimene Adam oli, on ka nüüd tema lapsed?

Need inimese lapsed, mis nüüd pärast patulangemist on sündinud, kannawad kõik oma patuste wanemate kaju eneste külles, nõnda kui Paulus ütleb: „Otses kui ühe inimese läbi patt on maailma sisse tulnud ja patu läbi surm, nõnda on ka surm kõikide inimeste sisse läbi läinud, sest et nemad kõik on pattu teinud.“ (Rom. 5, 12.)

Nõnda on siis inimese suo läbi patt ja patu läbi surm maailma peale tulnud. See on see ainus kostmine, ülemise küsimise peale. Seepärast et meie nüüd patused oleme, peame siin ilmas mitmesuguse häda ja risti, waewa ja wiletsuse all olema, ja wiimaks tuleb haigus ja surm mis meid hauda wiib. — Nõnda on ka juba wäetamad lapsed patused ja seepärast Jumala ees needmise all, sest ka nemad peawad niisamuti kui wanad surema. Kui weikesed lapsed mitte patused ei oleks, siis ei võiks nad mitte noorelt surra. Aga kõik on patused ja Jumala auust ilma! — Meie kõik peame Taawetiga tunnistama: „Waata, ülekõhtu sees olen ma sündinud, ja patu sees on mu ema mind soojalt toonud.“ (Paul. 51, 7.) Seepärast surmab neid surm; sest ta on patu palk. (Rom. 6, 23.)

Aga, mis meil seda surma oda weel libedamaks teeb, on see, et Jumal meie patu pärast, oma loodust, mis mitte ep ole pattu teinud, äraneedmise alla on heitnud; (Rom. 8, 20.) — Sest Jumal ütles Adamile: „Ara-

neetud on see maa sinu pärast. (Mos. 3, 17—19.) Sest ajast kannab maa kibuwitsa ja ohakaid; sest ajast närrib uks meie seemet maa sees ja maa peal, meie taimeid ja puud, sest ajast wigab Jumala loodus nagu haige naene surma walus. — Tuuled ja tormid, walgud ja piksed, külm ja palaw, ja kõik loom ägab ja õhfab, ning ootab oma peasmist, ja nõnda on siis kõik oma waewa ja koorma all inimese patu pärast! —

Uga mikspärast peab see nõnda olema? Mikspärast ei ole Jumal maailma ja oma loodust, nõnda jätnud, kuidas ta alguses oli? Mikspärast ütleb Jumal seda tähtsat sõna: Waata, Adam oli üks meist, . . . — aga nüüd, et ta oma kätt sinna külge ei pista, ja ei wõta ka sest elupuust ja ei söö, ja igawest ei ela! — See pärast tahan ma teda paradiisist wäljaajada. —

Mikspärast sündis see nõnda? Jumala püha armastus meie wastu on seda nõnda meie heaks ja õnneks teinud. Selle armu eest on meie kohus teda kummardades tänada. Kui Adam oleks pärast oma langemist paradiisist jäänud, ja elupuust söönud, siis oleks ta seeläbi oma langenud hingeseisust igaweseks teinud. Siis oleks tema, ning ka kõik inimese sugu igaweste, selle wiletsa hinge seisusesse, selle maailma elama jäänud, ja meie oleksime siis nagu elawalt surnud siin pidanud elama, ilma et meil äravalunastamise lootust oleks olnud. Siis ei oleks inimene mitte wõinud seda maad oma alla saada ega tema üle walitseda, ei seda ka enese ülespidajaks pruukida. — Meie olek ja hingeseisus ei oleks ka mitte enam selle endise alguse õnnistud maa peale pääsinudki elama, sest et siis ikka üks igawene suur wahet inimese ja looduse wahel oleks olnud. —

See oli siis Jumala arm, et ta seda surma, mitte

ükspäinis meie nuhtlusets, waid meie aga karistamise witsaks ja patu palgaks on pruukinud. Meie peame selle patu needmise all, oma suurt süüd ja wõlga, oma pattu ja nõbrust tundma õppima, ning igatsuse ja usuga selle tõutatud naese seemne ja wägewa ussi pearõhja juure põgenema, kes surma käest on wõimust ärawõtnud, ja meie pärast surma, — teed igawese elusse üheks uueks igawese elu sündimise päewaks teinud.

Et meie sellest asjast selgemat aru saaksime, tahame siin weel surma wäest ja wõimusest järgmises tükis seletust anda.

2. Surm on inimese elu ärarikkuja.

Juba esimeses tükis sai kohe eesotsas nimetatud, mis surm oma olemise järel on. Meie nimetame oma igapäewases kõnes seda eluks, kui inimene elab, liigub ja käib, ja seda surmaks kui hing on ihust lahkunud. Aga kui piibel surmast räägib, arwab ta küll sedasama, aga ta räägib ka weel ühest teisest elust, ja teisest surmast, mis inimesed juba oma elupäiwil siin maa peal on. — Inimene, kellel Jumal südames elab, on elu, aga kes Jumalast oma südame ja meelega äralahkub, siis on ta elust surma sisse läinud, nii kui kiri ütleb: „Sest, kes mind leiab, see leiab elu“ aga kes mind wihkawad, need armastawad surma. (Spet. 8, 35, 36,) — Seepärast ütleb ap. Paulus: „Lihameel on surm ja waimumeel on elu.“ Ja ap. Joannes ütleb: „Kellel Poeg on, sellel on elu, ja kellel Poega ei ole, sellel ei ole elu mitte.“

(Joan. 5, 12.)

Surm ei ole mitte ükspäinis inimese ihulik suremine, waid ta on kõige inimese oleku ärarikkuja. Inimesel on

kolm olemist, ta on kolmainu Jumala näu järele loodud, Temal on waim, hing ja ihu; need kolm olemist mis teine teisega kindlaste on ühendatud ja kokku pandud, neid tšisub surm teine teisest lahti. Seepärast wõime öölda: surm on kolme sugune, 1) waimulik, 2) ihulik, ja 3) igawene surm.

Surm hakkas juba inimese elu ärarikkumise tööb paradiisšis seest poolt peale. Ta kiskus patu läbi inimese waimu jumaliku eluhallitast lahti. Seepärast on nüüd meie meel ja mõistus, meie Jumala tundmine ja teadmine waimuliku asjast nagu pimedusega kaetud. Niisamuti on ka meie tunnistus pimedusega segatud. Ta on nagu üks rikki läinud uur, mis mitte enam öiete ei käi, seepärast ei ole temas šis ka mitte iial õiget rahu šüdames, ei Jumalaga ega inimestega. Inimese šüda, mis Jumala eluase pidi olema, on nüüd kõigesuguse patu ja kurjusega täidetud. Meie tahame ikka kõik seda teha, mis Jumal omas šõnas keelab. Ja peale selle on meil weel need kolm hinge waenlast, kurat, maailm ja meie liha meie kiusajad ja ekšitajad.

Nõnda kiskus surm patu läbi inimese waimu Jumala küllest lahti ja waimust on surm hinge šisse läbi läinud. Seda tunneme oma kurja hšimudest ja tahtmisest, mis Jumala hea ning armulise tahtmisest hoopis kõrwale on läinud. Nõnda on šis nüüd inimese šüda läbi ja läbi ärarikutud, ja Jumala templist üks kauba maja ja rõöwli auksaanud: Seepärast ütleb Šssand: Inimeste šüdamest lähwad wälja kurjad mõtlemised, abielu rikkmised, hoorajahid, tapmised, wargused, ahnused j. n. e. — ja need teewad inimest roojaseks." (Matt. 15, 19—20; Mark. 7, 21—22.) Ja kui need ropud patud Jumala hoidmise ehk hea kaswatamise läbi saawad hoitud ja keelatud, et nad mitte awalikult elaja kombel šilmanähtawaks ei saa,

siiski on nad iga inimese ka kõige parema inimese südamas jalaja warjul, nõnda kui umbrohuseme mulla sees. — Kes seda mitte surma ärarikkujaks ei arwa, waid ütlewad, et need kurjad himud olla ju Jumalast meie sisse loodud, — kes seda nõnda ütlewad, — on waimu poolt surnud.

Ka meie ihu on surma läbi ärarikutud, ei ole temal enam endist elu, millest tõsidus, wagadus, heldus, halasus, õigus ja kõik pühad kornbed seest ja wäljaspoolt wälja paisnud. Tema ihu ilu, tema tugevus ja jäädaw kindel terwis on kadunud. Arwamata hull haigusid, hädad ja walud, ihunõdrused ja wiimaks wanadus, on surm tema ihu siin ilmas rikkunud. Ja nõnda ei ole inimese elu muud kui üks alatine häda ja suremine ja wiimaks hinge lahkumine ihust, mis meie surmaks nimetame.

Piibel ilmutab meile ka kuidas mõlemad surewad ja elawaks saawad teise pool hauda ja näitab meile, mis wahke ehk missugune see ihulik ja waimulik elu ja suremine on, esiteks siin ilmas ja pärast teises maailmas.

Siin ilmas peab küll hing lahkuma ihust, aga see lahkumine ei kesta mitte kauaks; pärast surnute ülestõusmist saawad nemad jälle ühendatud. Kui surnud üles ei tõuseks, siis jääks küll üks igawene lahutus ihu ja hinge wahele ja siis ep oleks inimestel iialgi lootust õndsuse peale olema. Inimese waim ja hing, mis enne teineteisega kindlasti ühendatud oliwad, ei wõi mitte täiesti omas õndsuses õnnis olla. Jesus Kristus on meie täit inimest, meie ihu, hinge ja waimu, surma käest peastnud ja lunastanud; et küll ihu peab esite waimust ja hingest saama lahutatud, peab siia maha jääma ja mullaks saama, aga siiski wlimasel kohtu päewal üles tõusmise läbi jälle teine teisega ühendatud saama.

Meie ei pea mitte arwama et suremise tunnil inimese

waim nagu ärakustuks, ja nagu õhuke auur wiimaks õhu sees ärakustub. Si mitte, waid meie teame, kui meie maja mullane hoone mahakistakse, et meil elu ase on taewas Jumala käest hoone, mis ei ole kätega tehtud, waid igawene taewas! — Uskliku seespidine inimene igatsseb ihust ära olla ja kodu olla Issanda juures. Riikaua kui inimese hing ja waim, ilma on, — on ta kui alasti; nõnda kui ihu tarwitab katmist, nõnda ka hing ja waim, et ihuga saaks kaetud. Sellegi pärast ei ole hing oma eluasemes mitte katmata, waid ta on kaetud taewase kattega.

(2 Kor. 5, 32.)

Inimese ihu, mis on kontidest, liikmetest, lihast ja werest kokku ühendatud, — ei ole muud kui mullane hoone ja seespidise inimese kätte. Temast ütleb Jumala sõna: „Sina oled põrm ja pead jälle põrmuks saama!“ (1 Mos. 3, 19). Ja püha Paulus ütleb: „Liha ja veri ei wõi mitte Jumala riiki pärida. Seest nõnda kui meie oleme mullast kaju kannud, nõnda peame ka ülestõusmise taewase kaju kandma!“ — (1 Kor. 15.)

Süiski wõime arwata, et meie kaduwa ihu olemus, oma liha, luu ja werega, küll mullas jälle põrmuks saab, aga see päris, see seespidise inimese nägemata waimulik ihu, mis inimese mullase ja lihase ihuga küll kindlaste ühendatud on, ei wõi mullas ära rikutud saada, sest ta on igawene. Püha Paulus ütleb: „Lihalikku ihu külwatakse — waimulikku ihu äratakse üles, sest lihalik ihu on ja waimulik ihu on.“ (1 Kor. 15, 44.) — Kui hing ihust lahhtub, jääb see nägemata waimulik ihu tema kätteks, seni kui tema ilmalik ihu maa mullas ärämädanemise läbi põrmuks on saanud, ja põrmust wiimsel päetwal uue mundetud ihuga, sellesama kujuga, mis ta siin kannud, saab ülesäratatud!“ (1 Kor. 15, 42, 51, 52.)

Uga ka seda ihu, mis meie mulda paneme ja mis mullas peab äramädanema, ei pea mitte põlgama ega halvaks panema; sest ka furnu ihul, mis meie kui nisu iwa mulla sisse külwame, on oma waimulik idu warjul sees, mis mitte ei wõi mullas kaduda ega ära mädaneda. — Muidu ei oleks Issand mitte wõinud öölda: „Tund tuleb, millal kõik, kes haudade sees on, peawad tema healt kuulma.“ (Joan. 5, 28.)

Sellesama nägemata eluidust saab Jumal seda tulewat ülestõusmise ihu uuest looma. Ja meie arwame, et meie selle sügawa jumaliku saladuse juures püha kirja aluse peale toetades mitte ei eksi seda ustudes. —

Elust pärast surma, tahaksid küll mõned usklikud enam teadust kui pühas kirjas seisab. Nemad soowiksidwad teada, kus nende armsad omaksed ja kuidas nende elu seal teises maailmas on? Eks sest teadusest, mis pühas kirjas seisab: „Õndsad on need, kes Issandas surewad,“ ja „kes otsani ustawaks jääb, peab elukrooni pärima.“ Eks neist ja weel mitmetest teistest Issanda sõnadeist, sest elust pärast surma teises ilmas peaks meil küllalt olema. Selle teadusega, mis Jumal oma armu nõuu järele on püha kirja lastnud ülespanna, peaks meil küll olema, kui meie seda aga loeme ja elawa usuga oma südamesse wastu wõtame. Siis wõiksime ka loota, sinna pühade ja õndsate juurde igawese elusse wastu wõetud saada, ning selle eest endid hoida, et meie mitte nende jarnatseks ei saa, kes koguni surma ja selle elu peale, mis pärast on, ei mõtlegi.

XI. Igaweseft hukatusesft walu paigas.

3.

Kas need sõnad piiblis: „Nende uss ei sure ja nende tuli ei kustu ära.“ (Mark. 9, 44.; Jes. 66, 24.) — „Sa nende walu suits tõuseb üles igaweste igaweseks ajaks, ja neil ei ole hingamist ööd ega päewa.“ (Jlm. 14, 11.) „Paks pimedus on neile tallele pandud igaweste.“ (2 Peetr. 2, 17.) — Kas need sõnad on piiblis tühjad sõnad ja ilma asjata ülespandud? — Kas need sõnad ep ole ka mitte finule ööldud, ja kui fina neid sõnu ei usu, siis on need sõnad ometi Jumalast neile ööldud, kes mitte patust ei tahta pöördä.

Kui fina seda igawest aega seal walu paigas ei kardä, ei usu, ega ennast lasä patu unest üles äratada, ehk mõtleb, et selle igawese walu ja piinal, üksford oma ots saab olema; oh, siis ekfid fina wäga omas mõttes! Mõttele, need sõnad piiblis ep ole mitte inimese, waid elawa Jumala enese sõnad, kes ütleb: „Ennemini wõib taewas ja maa hukka minna, kui tema sõnadest üks tähehe peaks tühjaks ja waleks minema!“ See sõna: „Igawene aeg,“ peaks kui pikse müristamine ja kui mõel meie hinge ja südame sisse tungima! Kas see sõna: „ilma hakatuseta ning ka ilma otsata ei peaks inimese südant wärisema panema?! —

Oh mõtle enese ja oma tuhande wendade peale, ja palu enese ja kõigi teiste eest, et õndsaks saaksid ja mitte sinna walupaika ei saaks, kus see uss ei sure ja tuluke ei kustu! —

Seepärast nõua, palu, püüä oma õndsust nüüd, kui weel wõimalik, — nüüd siin elus, kus weel armu üks sul lahti seisab, et sind kohtupäewal mitte sinna igawese walupaika ei saa lükatud, kus närija uss ei sure ja iga-

wene tuli ei kustu! Sealt ei ole enam väljapeastmist! Rikas mees palus Abraamit, et ta Laatsarust saadaks, kes oma sõrme otša wette kastaks, et ta tuleks ja tema keelt lohutaks, sest teda waewataks wäga sessinatšes tuleleekis! Aga Abraam kostis: „Meie ja Teie wahel on suur wahel finnitud, et need, kes siit tahtwad Teie juure minna, ei wõi mitte, ega need, kes seal on, ei wõi Teie juure tulla.“ Seepärast rutta ja peasta nüüd oma hinge, enne kui tuluke põlema hakkab ja walu suits ülesse hakkab tõusma!

4. Igaweseft õndsuseft taewas, ehk uue taewa ja maa peal.

Nõnda kui need ülekohtused igawese walusse lähewad, nõnda lähewad need õiged igawese elusse. (Matt. 25, 46.) Sinna igawese rõõmu sisse, mis film ei ole näiud ja kõrw ei ole kuulnud, ja inimese südamesse pole tõusnud, mis Jumal on walmistanud neile, kes teda armastawad. (Jes. 64, 3.) Seal saab tema tasuma iga ühele tema tegude järele. (Rom. 2, 6.) Need ükspäinised saawad armust õndsaks, kes seda armu on nõudnud ja armu sees elanud ja oma usu lootus, mitte oma tegude ja teenistuse peale, waid ükspäinised Jumala armu ja halastuse peale on pannud. Kui armsad on need prohwetid sõnad, mis ta kuulutab, üteldes: „Sehowa lunastud tulewad tagasi ja lähewad Siioni hõiskamisega ja igawene rõõm on nende pea peal!“ (Jes. 35, 10.) — Aga nende kohta, kes aga siit maailmast oma õnne ja rõõmu nõudwad ja muud head ei tunne, kui aga seda, mis maailm pakub neile, kes patu rõõmu himustawad ja taga ajawad, — on surm selle tulewa kibeda häda hakatus, mis neil ees on oodata; aga nendele, kes siin maa peal kui wõerad, kui teekäijad ja wae-

sed majalised on olnud, nõnda kui Jeesus ise oli; neile, kes tema järele käivad risti kaandes, neile toob surm ärastamist kõigest hädast. Kui üks usklik ristikandja sureb, siis ei saa tema mitte kohtusse, vaid läheb oma Isa kotta, kuhu Jeesus temale eluaset on walmistanud. Sellepärast on tarwis, et nüüd siin ilmas filmaweega küllwame, et seal hõiskades wõiksite lõigata. Aga filmawesi üksi ei anna lõikust; head seemet peab esite südamesse küllmatud saama, mis Jumala meelepäralisi pisaraid filmist wälja pigistawad.

Elab Kristus sinu südames, siis on ka taewas sinu südames; ja siis ei wõi sind enam üksigi põrgu hirmuga hirmutada. Aga on põrgu sinu südames, siis mine temast nüüd siin ilmas wälja; siin ilmas on weel wõimalik temast wälja peaseda, armu ja andeksandmist armust loota. Ara wiibi, waid rutta, et oma hinge wõiksid peasta! —

5. Kuidas wõtme oma õndsust kätte saada? „Wõidelge,“ ütleb Issand. Neid on palju, kes oma õndsust nõuawad, aga ei oti seda õige tee pealt.

Kui jüngrid Issanda käest küsivad: kui palju on neid, kes õndsaks saawad? siis ei ütelnud ta neile mitte, kui palju neid on, waid ütles aga: „Wõidelge, et teie wõiksite kitsast wärawast sisse minna, sest palju püüdwad sisse minna, ja ei wõi mitte.“ Ta ütles seda neile neid manitsedes, et nad ise wõideldes hakkaksid taewariiki nõudma. — Mis ütles ta sinule, kui sina tema käest küsitsid: Issand, kas mina saan ka õndsaks? Ta ütles sulle sedasama, mis ta Petrusse ja Joannesele ütles: „Wõitle!“ — Neid on palju, kes arwawad enestel taewariiki juba

süles olewat ja ometi ei saa nad seda mitte näha. Is-
sand ütleb: Nemad püüdwad sisse minna ja ei saa mitte.
Miks pärast mitte? Seepärast, et nad seda mitte õige tee
pealt ei otsi. Nad ei otsi oma õndsust mitte walwamise,
palwe ja mõitlemise tee pealt, mitte risti, — mitte oma
himude ja ihaldamiste ristilõdmise kitsa tee pealt otsinud;
lihameelelised ei otsi taewariiki mitte kitsa wärawa
poole käies, waid tahawad laia tee ja wärawa kaudu oma
õiguse ja heategude läbi omale õndsust teenida. See on
see wiga, et nemad mitte kitsa wärawa kaudu ei taha käia,
ega oma õndsust nõuda; — seepärast ei leia nad seda
ka mitte. — Armas hing! Ära mängi siis mitte taewa-
riigiga ja ära kanna oma õndsust mitte nii kerge ja nõdra
õlade peal; ära jää üleliiga julgeks oma wagaduse ja
pühaduse peale, sest palju on nende seast, kes arwawad
ning julged on, et selle tee peal, mis nemad on käinud,
mõiwad sisse minna igawese elusse; aga ei saa ometi sisse,
sest et nad mitte selle tee peal pole käinud, mis Issand
on näitanud ja kästinud. On ka niisugusid, kes oma
jõuu ja wäe, oma mõistuse ja tartuse peale lootwad ja
selle tee peal käiwad ning arwawad, et neil peab kõik
teadmine, aga ei katsu ise selle teadmise järele elada, ega
armust usu läbi oma õndsust nõuda. Jeesuse meie Sõnnis-
tegija läbi — Jeesus on üks päiniks see tee, üks ja wäraw,
millest meie peame läbi minema, kui taewa riiki ja iga-
wese elusse tahame saada. —

Oh kui õndsad on need pühad taewas!

Kes on surmast lahti kõigest waewast,

Need peasnud ära,

Kui meid wangis peab ilma kära.

Ilm ep' ole muud kui wangikoda,

Kus on kartust, hirmu, waenu sõda,

Mis siin on ifka,

See on mure, kurwastus ja häda.

6. Kuuled ja ka Jumala healt?

Meie loeme Luuk. 9, 35 ja 36 salmist et üks hääl tuli pilvest ja ütles: See sinane on minu armas Poeg, — teda kuulge. — Ja kui hääl seisis, oli Jesus üksi nende ees.“ — Seda healt mis pilvest tuli, oleks pidanud kõik maailm kuulma ja tähele panema. — Aga inimesed pöörwad omad filmad ja kõrwad Jumala hääle ja hüüdmise poolt maailma hääle ja hüüdmise poole. Ta pöörab Jumalale selga, ja maailma ilu ja asjade peale omad filmad ja kõrwad! Neil on kõrwad, et võiksid kuulda, kuidas Jumal nende poole nii mitmel viisil hüüab, pehmete, pea waljuste, pea hea, pea kurja päiwade läbi, ning weel pealegi oma sõna kuulmise ja kuulutamise läbi; aga inimesed on kui turbid, kes kuuldes ei taha kuulda ega nähjes näha! — Maailm ja kõik mis maailmas on, ja mis maailmas sünnib, tahaksid nad teada ja kuulda ning lihtsalt lugeda, aga Jumala häält ja neid sõnumid mis taewa poolt, säält igawese isamaalt tulewad, ei ole inimesel mitte aega ega tahtmist kuulda ega lugeda. Wilets lugu, et taewaliku asjade järele inimese kõrwad mitte nõnda ei sügele, kui tühja kaduwa maailma asjade järele. Sellest näeme kui wäga inimese süda maailma külge on kaotanud.

Jumal kuulutab nüüd Taabori mäel teist korda oma Poega, keda ta maailmale peastjaks ja Lunastajaks on läkitanud, et teda peawad kuulma. Esimene kord oli Jordani jõel, kui Joannes teda ristis ja nüüd jälle Taabori mäel. (Matt. 2, 17; 17, 1—8; Joan. 12, 28.) Siin tegi Jumal oma taewase kantsli pealt, ise jutlust ja annab tunnistust omaist Pojast, et ta tema Poeg on, et inimesed teda peawad kuulma ja tema sisse uskuma. Ja sedasama kuulutakse weel tänapäewani maailmas. Aga kes usub meie jutlust, kaebawad kõik kuulutajad! — Maailm ei

wõtnud seda jutlust Jumala suust kuulda ega taha seda ka tänapäewani tema sulaste suust kuulda! Sellest näeme meie kui wäga maailm kurjuses on. — Aga kuidas siis lugu sinuga armas lugeja on? kuidas oled sina seda Jumala healt ja taewaliku jutlust kuulnud ja oma südamesse wastuwõtnud? Kas sa ka tahad selle juure tulla, kelle juure Isa sind kutsub? — Mõttele tema on tulnud sind peastma ja õndsaks tegema; eks sina ka taha teda armastada, nõnda kui Isa teda armastab? —

Kui jüngrid Jumala häält pilwest kuulsid, nägid nemad aga Jesust ütsti eneste ees seiswad Mooses ja Elias olid kadunud ja ei olnud enam näha nende juures. Mikspärast sündis see nõnda? Seepärast, et jüngrid pidid seda mõistma, et Jumal just neile ja mitte Moosese ja Eliale neid sõnu ei kuulutanud. Oh wõta siis ka sina seda Jumala healt ja kuulutamist kuulda, kui ta su poole hüüab ja sind oma Poja juure kutsub. Andku Jumal sulle seda armu! —

I i s a.

VII. Järele lugemise tüübid.

7. Meie elu peab siin üks ühte puhkune ootus ja lootus olema.

Tõlise ristiiinimese elu on, et ta ennast Jumalale oma ihu ja hingega omaks peab andma ja üht täieliku peastmist ja lahthiisamist kõigest patust, kurjusest ja kiusatusest — mis meid ja Jumalat kurvastab, — on meie kohus oodata. Aga see ootamine ja lootmine tahab meie lihale ikka raske olla, nõnda et meil sagedaste iseenesega raske mõitlemine on, seepärast et selle waewast ja mõitlemisest üks kord lahti tahaksime saada. Inimene igatsseb oma elumuutmise järele, siit ajalikust elust igawese elusse ja rahutumast elust, rahu sisse saada. Aga kui see ootamine meile raskets ja igawaks läheb, siis peame nõnda tegema kui wahwad sõjamehed teewad, kui neil wägew waenlane wastas on, kelle wastu nad mõitlewad, et nad tema eest ära ei jookse, ega endid temast wangi ei lasse wõtta. Nemad loodawad oma ülema kindrali peale, kes neile abiwäge juure läkitab, et waenlane neid ei wõi ärawõita. — Kes mõib selle abi peale enam loota omas mõitlemises kui tõsine ristiiinimene? kellel ülem kindral ja abimees Jeesus Kristus on, kes ise meie eest on wõidelnud ja maailma hinge waenlast ärawõitnud, ja weel tänapäewani meie juures on, meie jõuudu, nõdrust ja rammu tunneb

ja meil meie wõitlemise juures oma abiga abiks on. Kui meie teda ka ei näe, siis tunneme ometi tema troosti ja usu kinnitust omas südames, ning rõõmustame endid selle auukrooni üle, mis neid ootab kes omas wõitlemises on otsani ustawaiks jäänud. Seepärast, ära kohku mu hing, oota ja looda oma Jumalat, ta tuleb omal ajal, tahab sind aidata ja sinu pale õnnistus olla! (Laul. 42, 12)

8. Mis Jumalast on sündinud, wõidab maailma ära.

(1. Joh. 5, 4.)

Uks on see wõit, see tee, üks ja wõti mis meid Jumala armu waranduste juure wiib. „Kõik on sellele wõimalik, kes usub,“ ütleb Issand,“ (Mar. 9, 23.) mis Issand tegi ja wõis teha, seda wõib ka kõik usk teha. Seda on Issand oma usklikudele tõotanud. See on äraarvamata, aga sõna, mis tema pühast suust on tulnud, kes ise see selge tõde on, — kes ei peaks seda mitte uskuma? — Ta ütleb, et see wõib veel suuremad asjad teha, kui tema on teinud. Jeesus ei ütle mitte et tema enam suuremaid tegusid ei wõinud teha, waid, et tema neile kes uskwad, meelewalda annab, veel suuremaid imetegusid usu läbi teha. Tema on ju see kes usklikude läbi kõik teeb ja korda jaadab. Aga kõige suurem töö on inimesel iseennast ja maailma ärawõita enese seest. On küll neid mehi maailmas olnud, kes suured maad, riigid ja linnad on ära wõitnud, aga iseennast ja maailmat enese seest ei ole nad mitte wõinud ära wõita. Seda wõiwad aga usklikud oma südamliku elawa usu läbi teha. Uks wõib ka teistele kasuks ja õnnistuseks olla, kui usklik usmata hinge eest südamest palub; ta wõib tema tuima ja kõwa südant oma eestpalwe läbi ära wõita

ja pehmeks teha. Ta võib kuradit, kõik kurjust ja pattu oma palve läbi inimese südamest selle abi ja wäe läbi wälja ajada, selle käes surma ja põrgu wõtmed on. Mis on wägewam, kui surm? Kes jõuab teda ära wõita ja tema wastu panna? Usk ei kardata teda mitte, waid neelab teda ära ja teeb furnud elawaks, ja teeb furnu luudest nagu uue maailma. (Esek. 37, 4—8.) Kui inimene ühtegi muud ei wõi ega jõua teha, kui ütspäinis uskuda, siis võib ta ometi kõik teha. See usk peab aga elawas palwe wäes, mis ikka Jumalaga kõige sügawamini kindlasti ühendatud on, meil olema, sest muidu ei ole mitte wõimalik kõik teha. Jumal peab meie sees olema ja seda kõik tegema.

**9. Kuida meie usu läbi jumaliku piha
kõmbedes, kassinuses, kannatuses, jumalakartu-
ses, ja armastuses, ning tema tundmises wõime
kaswada.** (2 Peetr. 1, 5. 10.)

Wagade ning mõne ärkanud hingedel on üks wäga lühike ja pisuke piibel, kust seest nemad muud ei leia kui seda mis nende laisa lihale troosti ja rahu nende hingele annab, see on, emad kisuwad sealt seest enestele troosti tunnistusi mis koguni nende eluga ühte ei pääsi; aga kõigest teistest asjadest mis piiblis, ei taha nemad ühtegi teada. Nõnda on piibel kui üks aed ees, mis neid kinni peab, et nad mitte üle liha ja were Kristuse juure ei sa minna. Piibel peaks neil üks tihutaja ja ajaja olema, mis neid igapäew oma Snnistegija juure ajab. Nõnda kui ap. Peetrus omas teises raamatus, esimeses peatükis oma usklikude külge koputab, neid Kristuse juure ajades juhatab, üteldes: „sest kui teil rohkestest jumalikut kõmbed

külles on (siis pidage neist kinni), need ei lasse teid mitte laisaks jääda Kristuse tundmises. Aga kelle juures neid ei ole, see on pime ja ei näe mitte kaugele, ja on äraunustanud oma endiste pattude puhastamise. Seepärast olge seda usinamad oma ärawalitsemist kinnitama, siis ei komista teie iial." (2 Peetr. 1, 5—10.)

Oled sa ehk Jumala käest rohkestest armu maitsta saanud, siis täna teida selle eest. Aga kui sina mitte hoolega oma kutsmist ja ärawalitsemist ei kinnita ja ei hoia ja ennast oma väljaspidiste hea kombede peale toetad, ja seal juures Jumala kartmata elu elad ja oma Issandaga usus ning waimus ümber ei käi, siis kuule mis Peetrus sulle ütleb: „Sa oled pime, ja ei näe mitte kaugele ja oled äraunustanud oma endist puhastamist, ja pattude andeksandmist.“ Sa saad langema, wõi oled ju langenud, et sa Jeesuse järele käimises oled ärawäsinud. Glad aga Jeesus sinu sees ja sina tema sees, siis oled sa tema järelekäija ja tema jünger,

10. Et meil üks igawene hingamise aeg ees on oodata, siis peome jõudma, et ka sinna sisse wõikšime minna. (Ebr. 4, 1, 11.)

Kui Jumal Issraeli lapsi kõrwe teed mööda Kaanani maale wiis, siis sai neile tõutatud ja lubatud, et nad seda maad peawad pärima, kus nad rahuliste wõiwad hingada ja oma raske töö waewast puhkada. Aga, et nemad selle teekonna peal pattu tegid ja Jumala healt ja tõutamist ei uskunud, oma kurjahimude järele elasid, wandus Jumal omas pühäs wihas, et nemad sinna hingamise maale mitte ei pea saama. Ta laskis neid seal kõrwe tee peal lõik ära surra; nende lapsed ja järeletulijad

pärisid ükspäinis seda maad. — Nüüd ütleb Paulus: meil on ka üks tõutuse maa, üks Raanan, üks hingamise maa ju siin ilmas, see on Jumala riik seespidi meie sees, ja pärast taewas seal igaweses Jumala riikis. Sinna tahab ning saab meid Isand sisse wiima. — Aga siin peame Pauluse manitsuse sõnu mis läbi ta ka meie poole hüüab Ebrea kolmandama peatük 7 salmist peatük otsani eneste õpetuseks läbi lugema, kui sinna igawese hingamise sisse, Jumala riiki tahame saada. — Meie kohus on endid südame kõwaduse eest hoida, et meie elawast Jumalast ära ei lange ega temast ära ei lahku. — Seepärast maanitseb Paulus et peame kartma, et meie tõutust mitte maha ei jäta, hingamise sisse saada, et kedagi mitte meist ei nähta maha jäätud olewad. Sest mis aitab meil teadmine, et seda tõutust teame, kui meie mitte oma teadmise ja Jumala tahtmise järele ei wõta elada. — See ei aita meid ühtegi, kui meie mitte Jumala healt ei kuule ning palwes, walwamises ning wõitlemises hooletumad ja tuimad oleme? Kui meie niisamuti kui Israeli rahwas wõtame oma südame kanguses elada, siis tõmmame sedasama Jumala wiha eneste peale ja ei saa siis mitte igawese hingamise sisse!

11. On Kristus mu elu ja surra mu kasu? Kas see kinnitab ka mu hinge?

(Witip. 1, 21. 23; 1 Tess. 4, 17. 18.)

Usklikudel on suremine kui kojuminemine; nemad lähewad siit ilmast kui wõderalt maalt oma isakoju. Nõnda kui laps ennast rõdmustab, kui ta wõderast kohast jälle koju oma wanemate juure saab, nõnda rõdmustab ka iga usklik oma wiimse tunnikese üle, et ta jälle oma taewase kotta, oma Onnistegija juure wõib saada. Selle ja muu

teisel wiisil on surm usklikudele kasuks, ta on kõige suuremaks kasuks sellepoolet, et Kristus nende elu on. On Kristus meie elu, siis on surm meie kasu. — Meie ei sure siis mitte ära kui meie sureme, waid meie lähme kui Kristus siin elus meie sees on elanud, selle tema elu wasta elu, — mitte surma, waid elu, igawese ilmalõpmata elu sisse. Kus Kristus aga omale elu aset sinu südames on leidnud ja sees elanud, siis annab sulle su süda ka ju siin elus seda tunnistust, et surm sind mitte surma, waid elu sisse wiib. Kristuse elu, mis su sees on, ei kao iial su seest, waid jääb igaweste, igaweseks ajaks su sisse. — Oh kui meie selle peale mõtleme, et meil siis peaks ka Paulusega himu olla surra ja Jesuse oma Snnistegija juure, oma igawese Isa koju taewa rõõmu sisse minna? — Et see rõõm peaks kõik surma hirmu hingest wälja ajama, ja igatsust lahkmise järele siit hädaorust meie südamesse süütama? Kui meil igatsust taewa järele ja Jesuse juure saada, südames ei ole, siis ei wõi meil ka mitte taewas täielit rõõm olla. Jah, tahame õndsaste siit ilmast lahkuda ja Jesuse juure saada, siis peame endid ju aegsaste oma elupäiwil temale omaks andma, tema jüngriks ja järelekäijaks saama, temale elama, siis wõime ka temale surra ja taewasse igawese elu rõõmu ja õnnistuse osaliseks saada. Palu siis seda armu, et nõnda wõiksid siit ilmast lahkuda, ja öelda: „Oh Issand Jeesus, Sinu kätte annan mina ennast täieste, oma ihu hinge ja waimuga; ole fina minu elu ja mu ainus lootus, ja jää mu juure hädas ja surmas mu elu otsani! Amen.

12. Kuidas on see kallid kõige vastuvõtmise väärt sõnum piiblis, et Jeesus maailma jässe on tulnud patustid õndsaks tegema, ka sinu kõr wadesse helisenud?

Ustavamat, armsamat, kallimat ja rõõmustatamat sõna ei või enam olla, ega ka kuskilt leida, ei ühestgi raamatust ega raamatukogust, kui seesama kõige vastu võtmise väärt sõna ühe waese patusele, et Jeesus Kristus Jumala ainusündinud Poeg on maailma jässe tulnud patustid õndsaks tegema. Oh, kui seesama rõõmusõnum õigel tunnil ja ajal ühe waese patuse kõr wadest südamesse langeb, oh kui suur muutmine sünnib siis tema juures! Ta tunneb ennast kõige õnnelikum, rõõmsam ja rikkam olewat; — ta ei wahetaks seda rikkust ja rõõmutund mist tuhande maailma eest ära. Rõõmsamat ja kallimat sõna, kui see, mis Paulus siin ütleb, ei või meie enam kuskilt leida. Ja seda sõna kinnitab Issand ise oma sõnaga üteldes: „Mina ei ole tulnud õigeid, vaid patustid meeleparandamiseks kutsuma.“ (Mark. 2, 17.) Tema tahaks küll, et kõik inimesed peaksid pööрма patust ja patustundlikuks saama, aga paraku üksigi ei taha patuseks saada, ega oma patud tunda, ega Jeesuse kutsmist kuulda ning vastu võtta, vaid elawad omas lihameeles ja peawad omad kõr wad tema kutmise vastu kinni. Kõik, kes en did aga tema poole hoidwad, nende poole hoiab ennast ka Jumal ja meie Õnnistegija. Kes mitte Kristusega waimus ühendatud ei ole ja mitte temaga osasaamises ei ela, mitte tema poolt ei ole, see on tema wastane; kes mitte temaga ei korja, see pillab ära. (Luk. 11, 23.)

Kes mitte wägise taewa riigi peale ei käi, ennast ära ei salga, oma risti Issanda järel käies ei taha kanda ja oma südame himud ja ihaldamised ei võta risti

lüüa ega Kristuse poole ennast hoida, — selle poole ei võta Kristus ennast ka mitte hoida, sest et tema Kristuse teenitud õigust ei tarvita. Seda tunnistab tema ise prohveti Jeremia suu läbi üteldes: „Mõnda kui sina ennast minu poole hoiad, tahan ka mina ennast sinu poole hoida!“

„Ma olen võeras su ees, üks majaline, kuidas kõik minu wanemad.“

(Laul 39, 13.)

„Neil ep' ole siin jäädawat linna, vaid meie otsime tulewat!“

(Ebr. 13. 14.)

13. Kus on sinu kodupaik ja Isa-maa?

Wana seaduse usklikud tundsid kõik väga hästi, et neil siin ilmas jäädawat kodupaika ei ole. Neil kõigil oli igaw ja igatsus koduse taewase Isa-maa järele oodates. Nemad tundsid, et nad siin teekäijad, võerad ja majalised on, kellel aga eluase üürikeseks ajaks siin ilmas on. Kui nüüd wanaseaduse usklikudel nii suur igatsus taewase Isa-maa järele oli, kui palju suurem igatsus peaks nüüd uue seaduse ajal usklikudel olema, oma tulewase igawese Isa-maa peale mõelda, sest et meie oma Õnnistegijast enam teame, kui nemad temast teadsid.

Niisugune igatsemine, kui lastel, kes tükk aega oma wanemate juurest ära on olnud, jälle tagasi nende juurde oma isa kotta tulla, — peaks ka Jumala lastel oma taewase Isa koja ehk oma igawese elu aseme järele olema.

Kus on siis armas hing sinu kodu-paik, kas maa-peal, või taewas? Kas sa võid ka Paulusega öelda: „Minu elupaik ehk Isa-maa on taewas, minu elu siin ep' ole muud kui võerastemajas; ma pole siin muud kui teekäija igawese linna poole. Et küll seesinane maailm minu südant enese külge kkitab ja ennast mulle armsaks

teeb, et temast ei raatsiksgi lahkuda, aga ometi ei ole mul siin ühtegi, mis ma omaks wõin nimetada, sest et see kõik tühine ja kadum wõeras wara on, mis ma siia maailma pean maha jätma. Igatsus Isa=maale taewasse, ei tule meie südamesse mitte hea päewade ajal, mitte enne kui püha Waim meie waimusilmad lahti teeb, et oma patuhäda ja maailma kurjust oleme tundma õppinud ja ristipäewad meie elu siin kibedaks on teinud, siis tuleb hinu meile sest ilmast lahkuda ja sünnitab igatsust meie südames taewase Isa=maa järele. — Seda igatsust andku Issand meile kõigile omast suurest armust, püha Waimu läbi! —

Wiiſi I: Ma püüan kõigest hingest.

Ma olen maa peal wõeras,
Ma siia elama
Ei jää, mind ootab taewas,
Seal on mu päris maa.
Siin olen ma teekäija,
Seal saan ma rahusse,
Ja maitsen Isa armu —
Seal lõpeb waew ja töö.

„Ära lase mu südant mitte kurja asja poole kallata, et ma teeksin õelaid tegusid, nendega kes nurjatunud tööd teewad.“

„Dige lõõgu mind, see on heldus ja noomigu mind; see on kui õli mu pea peal.“
(Laul 141, 4. 5.)

14. Vangenus hinge peame helduse ja armastusega ules aitama.

„Mis ja ennast allawaotad mu hing, ja mis sa kohised mu sees? Dota Jumalat! (Laul 42, 12.) Dota Jehowat ja ole wahwa, siis kinnitab ta sinu südant. (Laul 27, 14.)

Meie oleme ju paraku kõik sündimisest saadik patu häda ja viletsuse siise langenud, ja langeme ikka uueste igapäew, üks ühel wiisil ja teine teisel wiisil, ja see langemine sünnib, kurati, maailma ja meie liha, ehk lihahimu, filmahimu ja elukõrkluse läbi, kui meie omas nõdruses äraroidume ja uniselt hakkame jääma. Siis on waenlasel kõige parem aeg oma umbrohtu meie südamesse külwada. — Kui see töö temal lorida läinud, et ta üht hinge oma tööku on saanud, ja kui selle hinge silmad pärast lahti lähwad, et ta oma langemist kahetsch, kui ta tunneb, et tema hingel enam rahu ei ole, et see tema sees nagu Daawetil kohisema hakkab; — kas wõiwad siis need kes mitte magama ep' ole jäänud, oma wenna häda, külma südamega pealt waadata, ja mitte temale appi minna. Aga, kuidas wõime meie temale appi minna, ja teda jälle tema langemise asemelt üles aidata: — Ei mitte hästitamise ega kohtumõistmisega, waid pitkameele ja armastusega, nõnda kui ap. Paulus õpetab: „Wennad, kui inimene ühe eksituse siise sattub, siis parandage niisugust jälle tasase waimuga kes teie waimulikud olete, ja waata hästi iseenele peale, et sind ka ei kiusata. Kandke üks teise koormat ja nõnda täitke Kristuse käsku.“ (Gal. 6, 1. 2.)

Aga, igaüks palugu: „Ära lase mu südant mitte kurja asja poole kallata, et ma teeksin delaid tegusid nendega kes nurjatunud tööd teewad.“ (Laul 141, 4.)

Kui sind keski tahab aidata su hinge ahastuses, tahab su usku su südame kohisemise ajal kinnitada, siis wõta tänuga tema armastust vastu ja lase ennast jälle õige teele juhutada. Ära pane õige löömist kui ta sind lööb, mitte pahaks, tema noomimine olgu su meelest helbus ja

arm ja nii armas kui õli su pea peal. (Laul 141, 5.)
— Iga noomija aga mõtelgu ka igakord enese nõbruse peale, et ta ka ei saa kiustatud, ta walmwagu ja hoidku niisamuti oma hinge alati oma pihus, sest waenlane ei maga waid käib ümber kui mõeraja lõukoer ja püüab oma tööd kõige enam usklikude kallal teha, et ta neid wõiks häbi sisse saata.

„Ja ma ütlesin omas wärisemises: Ma olen äraleigatud su ilma eest; siiski kuuled sa mu palwed, kui ma su poole tisedan. (Laul 31, 23.) — Pane mind tähele ja wasta mulle, sest ma wingun waljuste.“
(Laul 55, 3.) —

15. Uskliku lootus ning palwe ahastuse päiwil.

Dled sa ahastuses, siis ahasta aga ära wäsi ja ära jää mitte nõrgaks oma ahastuses. (Ebr. 12, 3.)
Prohwetid, apostlid, martrid ja kõik pühad on raske risti waewa ja ahastusest läbi käinud, aga nad ei ole oma raskes ahastuses mitte ärawäsinud ja nõrgaks läinud. (Laul 31, 23—55. 3.; 2. Kor. 4, 8—12.; Ebr. 12. 3.)
Paganad möllawad ja kõiguwad (Laul 46, 7.) Uskmatad kellel Sumalat ei ole, aga usklikud, tõsised ristiinimesed mitte. Aga wähest lähed ka inimese hinge lugu niikaugele kui ta omas walwamises, palwes ja wõitlemises ärawäsiw ja nõrgaks jääb, et ta langeb, ja kui ta oma langemist tundma ja kahetsema hakkab, tunneb ta et Sumal mitte enam tema peale ei paista; ta tunneb Sumala wiha enese peal olewad, mis teda hirmutawad ja ahastama panewad. (Laul 88, 14—19.) — Aga Issand saab teda tema hädas trööstima ja kinnitama et ta selle ahastuse raskuse all ära ei nõrke. Aga nende osa, kes Sumalast on hoopis äralangenud, on põlewas tulejärwes. (Nm. 21, 8.)

Seepärast on iga uskliku kohus, kes tunneb, et südame raskus ja ahastus tema veale võimust hakkab võtma, et ta ennast temast mitte wangi ei lase wõtta; olgu ta häda nii suur kui Taawetil kes nuttis ja wingus, ehk nõnda kui Jeremial kes Jumala ees wiskles ja kaebas, aga endid ahastusest ei lastnud ärawõita, waid Jumala abi peale kindlaste lootma jäid. Lootus peab meil Jumala armu ja abi peale kindel olema, siis ei jää meile abi tulemata, ja seda usku ja lootust peame hoolsa palwe läbi Jumala käest nõudma. Ara siis heida oma usku ja lootust mitte ära, waid pea kinni selle sõnast: „Sehowa Jumal on nendega, Jakobil Jumal on nende warjupaik.“ (Paul 46, 6. 8.)

Wiiil: Siion kaebab suures hädas.

Wõta rahule nüüd jääda,
Sinu Issand elab weel;
Sinu juure tahab jääda.
Temal õige Sfameel:
Kui ta sind ka karistab,
Siiski ta sind armastab;
Kui ja seda järel mõtled,
Miks sul siis weel mure mõtted?

Kui sind mere laened lööwad,
Wäga suure tormi sees,
Palju hirmu sulle teewad
Sinu suure häda sees;
Kui su Issand waid ka jääb,
Ja su häda suureks lääb
Siiski ära karda fina
See wõib kõik sul rõõmuks minna.

16. Kuida tõsine ristiniimene siin kurjas maailmas ja oma majas oma lastele ja perele ja kõigile oma waga elu märgiga, nagu taewa täht siin ilmas peab filma paistma.

Mis peab ühe kooliõpetaja, ehk ühe isa ja ema süda mõtlema, kui nad näewad et nende töö ja waew, mis neil koguduse kallal on tehtud, mitte wilja ei kanna: — kui nemad ja niihästi ka kooliõpetajad ja laste wanemad näewad, et nende lapsed ja ülepea noorsugu, kõige õpetuse ja waewa peale käest hukka ja laia tee peale lähewad?! — EtS nende süda pea sees walutama, kui oma armastust ja waewa, mis neil nende wastu on olnud kaswatamise ja koolitamise ja õpetusega on olnud, mitte ep' ole wastu saanud wõtetud, waid põlatud ja lihameele ja kurja elu sisse heitnud! Ka südame waluga peatwad kiriku õpetajad oma suurte koguduste liikmete peale waatama, kui seda kurjust ja pattu, mis koguduses sünnib, peawad nägema ja kuulma! kui nad tema õpetust ei hooli ja oma leeri aja õpetust on ära unustanud — kui nad endid Jumala sõna kuulutamise paitadest eemale hoiawad ja endid kurja maailma seltsi poole hakkawad hoidma, ja kõik mis püha kiri keelab, siin ja seal liikumas on.

Loe: (1. Joan. 2, 15.—17; Luk. 13, 24.—33.) Ja need teud sünniwad kõik pühal päiwil, mis hommikust õhtuni peab Jumalale antud, elatud ja pühitsetud saama!

Seda, ja kõik muud hirmsat asja näha ja kuulda, etS see pane üht Jumala sõna kuulutajat, üht õpetajat ja hinge karjast lohkuma, et peab õhkamisega ja filmapijaratega oma häda ja kurwastusega Jumala ette minema ja oma südant palwega nende äraeksinud hingede eest paluma, ja neile. uueste Jumala tahtmist kuulutama, et

wõtaksid pöördc. — Mis tegi Jeesus kui tema süda patu ja Juuda rahwa kurja elu nägi, kui ta Jerusalema templit puhastas? Kas ta waatas seda segast asja külma werega pealt ja oli wait? Ta sai täis püha wiha ja karistas neid õigel wiisil, kui ta seda mitte ep oleks teinud siis oleks temal oma taewase Isa ees suur wastutamine olnud? Jeesus ei wõinud sääl wait olla, kus awalik Jumala tentus, kurjus, püha Jumala filmade ees awalik oli, sest püha kiri näitab selgeste, kuidas üks tõsine õpetaja ja kuulutaja peab kuulutama, ja manitsema. Ta ütleb: „Ma olen sind pannud wahimeheks Israeli üle ja sa pead minu suust sõna kuulma ja neid maanitsema minu poolest. Sa kui sa ei maanitse teda, et ta pööraks ära oma delatee pealt, ja ta peab surema oma ülekohtu pärast, aga sinu käest tahan ma tema werd küsida. — Nõnda tõstab Jeesus pühas wihas oma healt selle hulga rahwa poole ja ütleb: „Mu koda on palwe koda, aga teie olete seda rõõwli auguks teinud!“ Waatke, nõnda karistas Jeesus neid ja kutsub neid selle karistamisega meeleparandamisele. Jumal tahab, et nõnda kõik awalikud patud peawad awalikult karistud saama, ja kes seda mitte ei tee, see ei ole mitte Kristuse tõsine jünger. Seepärast saab see Jumala sõna kõikide kuulutajate ja kuuljate peale kaebaja olema, kes arad on olnud, kes mitte ei ole julgenud ega tohtinud inimeste kartuse pärast awalikud patud awalikult karistada, et ta mitte sõbrust inimestega ei taha rikkuda, sellest ütleb pühakiri, et maailma sõbrus on waen Jumala wastu. — Oh, eks sünni küll ristiiinimeste seas mitmesugused hirmsad asjad, mis wäga karistamist tarwitawad! Eks ole rikki läinud abielusid, kes alati wihas ja riius teineteisega elawad? Eks ole neid, kes Jumala sõnast enam koguni ei hooli ja elawad kui paganad ilma Jumalata? — Eks ole wargaid, petiseid, joodikuid, abi-

elurikkujaid, hoorajaid ja pühapäewa teutajaid, kes nõnda atwaliku pattude sees elawad? Kas wõib nüüd kuulutaja wait olla ja suud kinni pidada ja seda pattu tuima südamega pealt waadata?! Ei ta wõi oma suud kinni pidada, waid peab seda tegema, mis Issand tema ameti järel tema käest pärib. — Sa pead minu sõna rääkima nende wastu, kuulgu nemad ehk mitte. Seda käsku on Jumal oma sulastele annud, et nad seda peawad täitma ja mitte sest hoolima, kui inimesed neid seepärast peaksiwad wihkama ja põlgama. Dölge armsad, misfugune õpetaja armastab teie hingesid enam, kas see, kes teie hingelede õnnistust soowib, wõi see, kes teie hingedest ei hooli, kuhu nad saawad ja teid patu sees nõnda elada lasseb, kuidas ise tahate? — Kui nüüd tema sind sinu patu pärast karistab, siis armastab ta sind, ja see armastus sunnib teda sinu pattu su filmade ette panema, et ta su hinge tahab hukatusest peasta. Aga kui sinu õpetaja ehk hingekarjane sind lasseb rahulisti patu tee peal edasi käia ja ei noomi ega karista sind mitte, siis ei ole temal armu sinu wastu. Seepärast wõta tema noomimist ja karistamist nõnda heameelega wastu, nagu Wilippi kogudus Pauluse õpetust ja karistamist wastu wõttis. — Nõnda kui meie tema sõnadest näeme, kuidas ta seda kogudust kiidab, kes tema sõna on kuulnud ja tema õpetust ja karistamist heameelega wastu wõtnud, ja soowib, et nad ikka selle meele sisse jääksid ja oma õnnistust kartuse ja wäristusega wõtaksid taga nõuuda, et wõiksid olla ilma laitmata ja wagurad, wigata Jumala lapsed, kes tagedat ja pöörast sugu, et teie paistaksite nagu selged taewa tähed siin ilmas igaühe filmi. Ja nõnda hoidke endid elusõna poole, et ma wõin kiielda Kristuse päewal, et mina tühja ep' ole jooksnud ega tühja tööd teinud! — Seda julguse lootust andku Jumal kõigi oma

fulastele, et ka Paulusega võiksid öelda: „Ma ei ole mitte tühja tööd teinud!“ —

„Ja kuu valgus peab olema nagu päikese valgus ja päikese valgus peab olema seitse korda nii selge, kui seitsme päeva valgus; sell päeval kui Jehowa oma murtud wiga kinni seub ja tema sügawad haawad parandab. (Jes. 30, 26.) — Sest kui hukamõistmise ammetil (käsul) auu olnud, palju enam on hoopis suurema auu sees õiguse amet, (Ewangelium) mis armu õigust kuulutab. (2. Kor. 3, 9—11.)

17. Wana ja Uue seaduse waimuliku walguse wahest.

Wana seaduse aja rahwal oli juba ka walgus, sest Messia Jesuse walgus on paistnud ka Wanaseaduse ajal; aga see oli nagu loidu walgus; aga nüüd Uue seaduse ajal paistab päike nagu lõuna ajal. Sest ajast saadik kui Jumala Poeg Jesus Kristus inimeseks sündis, ja risti sambas rippus, surinud ja ülestõusnud ja nüüd Jumala oma Isa paremal käel istub; sest saadik kui ta nüüd tule ja Waimuga ristib, — on kõik teiseks saanud, ja meie näeme tema risti küllest enam kui Iisraeli rahwas oma wast maust nägid. Endisel ajal rääkis Jumal inimestega, aga ta rääkis oma sulaste läbi; nüüd räägib tema oma Poja läbi. Ja see rääkimine tema risti jutlusest tungib enam inimeste südamesse. See jutlus mis tema risti pealt tegi, kui ta ütles: „Isa anna neile andeks, sest nemad ei tea mis nemad teewad!“ (kui nad seda oleksid teadnud, siis ei oleks nad seda mitte teinud,) — see murrab ja lõhub inimese südant, pealegi kui ta meile omad haawad näitab ja meid oma rahu teretamisega teretab. Oh, see on teine jutlus kui Moosese jutlus, kes ütles: „Araneetud on, kes mitte seda ei pea mis käsul

seadusesse on kirjutatud." Kristuse risti pealt hülgab meie filmi ja südamesse kõige selgem ja suurem valgus, sest see toob armu, rahu, rõõmu, õigust ja õnnistust meie südamesse, aga Moosese tume valgus, meie süüd ja võlga, Jumala kohut ja põrgut, hirmu ja ehmatust, mis meile küll ka kasuks on, ja mis meid Kristuse risti juure peab ajama. Seepärast on meie kohus mõlemate andide eest Jumalat tänada ja Kristuse risti juure jääda, senni kui teda näeme ja leiame.

"Wägede Jehowa on meiega. Jakobi Jumal on meie warjupaigaks."
(Saul 46, 12.)

"Dns Jumal meie poolt, kes võib meie vastu panna?"
(Rom. 8, 31.)

18. Kes Jumala sees elab, see on warjul kui kalju mere põhjas; ei ta karda seal tuult ega tormi.

Kes Jumala sees elab, see seisab kõige kindlalt kindluses ja warjupaigas, keda ükski kuri tuul ega mäsajad laened või paigast ära nihutada ega kõigutada. — Nii kõwaste seiswad Jumala arawalitsetud, keda tema on arawalitsenud ja kelle peale tema oma püha Waimu pitseri on wajutanud, et nad tema omad peawad olema kellele püha Waim ka seda tunnistust südamesse on annud et Jumal neid omaks lapseks on vastu wõtnud. Need Jumala arawalitsetud, kes endid täiesti temale on annud, kes temale elawad ja temale surewad, on kui tema filmaterad, tema hoidmise ja kaitsmise all. Nende peale ei või maailm ega kurat kaebada, sest Jumal tunneb neid ja seisab nende eest ja nemad seiswad tema hoidmise ja warju all. Dns Jumal nende poolt, kes võib siis nende

wastu panna? Jumal on nende warjupaik, nende kants ja kindel linn, kes neid oma warju all hoiab ja kaitseb. Kes seda tunneb ja kellele Jumala Waim südamesse ilmunud, see tänab ka Jumalat, et ta oma Poega on läkitanud, kes temale seda õnnistust on oma kannatamise ja surma läbi walmistanud. Ta tunneb, et ta Jumala käest enam suuremat armu ei wõi saada, kui ta on saanud. Ta mõtleb, kuidas jõuan mina seda suurt armu wastu wõtta ja omas südames selle kõrgema ja wägewa waimule ruumi anda? — Kes seda suurt Jumala kinki mõistab wastu wõtta ja kalliks pidada, see on see kõige rikkam ja õnnelikum siin maa peal. Temal on ju siin maa peal taewas südames ja see jääb temale ka igaweste hinge sisse. —

19. Kõlge koputamine wana hallide külge, kes liha rahus oma elupäewadel wana ea sees elawad.

(Safar. 14, 7.)

See prohwetite sõna: „Õhtu ajal peab sündima, et walgus on,“ — ei saa aga mitte kõikide juures tõeks, et neil eluõhtul walgus peaks olema. — Häda selle inimesele, kes wanaks aga mitte wagaks pole saanud! Willets on siis tema hinge lugu, kui tema filmad ja kõrwad juba tõntsiks, keel tangeks ja jalad nõrgaks on jäänud! Kõik tema ihuliikmed kuulutawad siis temale, et ta peab oma elumaja asjad korra peale seadma, sest et tema teekäimise päewad lõppemas on. Oh kui kehwa ja armetu on siis inimene, kui tema noorel ja terwel päiwil enesele hinge wara ei ole jõudnud korjata, kui raste on temal siis seda maailmat maha jätta ja siit maailmast lahkuda. Kui inimesel mitte muud warandust ei ole, kui see, mis

ta siin on enesele korjanud, siis on ta wilets ja waene, ja temal ei ole elu õhtul mitte walgust, waid kõik on kole ja pime tema ümber! Aga teine lugu on sellega, kes õhtu ajal, see on wana ea sees, oma Issandat tunneb ja tema peale loodab, ning oma endiste päewade peale mõtleb, ja seda kõik enese meele tuletab, mis head Jumal temale tema elu ajal on teinud, ja kuidas tema teda mitmest hädast ja wiletsusest on läbi aitnud ja ikka tänine hoidnud ja taitsnud, — siis peab ta tunnistama: et seda kõik tema arm on teinud.

Ta lahkeb siis rõõmsa ning kindla lootusega siit ilmast, ei ta kardab surma, sest ta teab, et surma oda on katki murtud ja et temal enam wõimust tema üle ei ole. Surm ei wõta temalt muud ära, kui aga seda, mis ta heameelega tahab mahajätta, see on, oma pattu ja nõbrust millega ta oma Jumalat ja Snnistegijat siin ilmas on kurwastanud. Ta teab et Issand tema hingele saab tiitwad andma, et ta rõõmuga wõib üles lennata oma Jumala ja Snnistegija juure kelle sisse tema on uskunud. — Niisuguse wanaks saanud hallile ja tema kohta on need prohwti sõnad ööldud: „Õhtu ajal peab sull walguš olema.“ Õhtu saab hommikune koidu walguš olema, kui sa aga surmani ustawaks jääb, ja Issandast kõwaste kinni pead! —

20. Meie peame tõe tee peal käima, mis meid Issa juure igawese eluše wiib.

Palju teesid, aga üks ainuke õige elu tee; palju sõnasid, aga nende sõnade sees wähe tõtt; palju filmakirja näitust kõnedes ja kombedes, aga wähe tõsist elu ja südamelikku olemust inimeste seas! — Kust see tuleb? See tuleb sellest, et Kristus mitte kõikide seas ei ela, ja mitte nende seas

„kõigis kõik ei ole.“ Inimene ei taha ennast mitte täieste Kristuse omaks anda ja täieste Kristuse sees elada, vaid Kristuse kõrvas ka maailma küllest kinni pidada. Inimesed õpivad aga sõnasid pähe, aga ei võta nende sõnade tõtt ja eluväge mitte oma südamesse. Nemad räägivad küll ka tõest aga ei ela mitte tõe sees. Nemad tahtvad Kristust kõne ja keele pealt kuulda, aga Kristust oma elu ja olemusega südamesse võtta, see on raske lihale. Seepärast ei saa nemad ka mitte Issa juure, ega elu sisse, et nad õige tee pealt kõrvale on läinud. On Kristus sinu tee ja tõde, siis käi tema sees, muidu jääb sa ikka wana koha peale paigale ja ei saa iialgi eemale kui sa oled. On Kristus sinu tõde siis lasse ennast oma patust peasta ja wabaks teha. Sa ei või enne Issa juure saada, kui sa mitte patust ep' ole puhtaks saanud. On Kristus sinu elu — kas ta elab sinu sees ja sina tema sees? kui tema mitte sinu elu ei ole, siis oled sina elawalt surunud ja sa ei või siis ka Issa näha saada. Tahad sa Issa juure saada, siis pea igawesest elust kinni ja käi tõe tee peal. — Kui armsaste maenitseb Joannes üteldes: „Lapsukesed jääge Jesuse sisse; elage tõe sees ja ärge armastage mitte pattu, siis elab ka Jesus teie sees. — See tulemine ja elamine Jesuse sees ep' ole ju mitte küll, — waid jäämine Jesuse sisse on see ülem ning tarwilisem asi. Ja see tarwitab palwet, walwamist, wõitlemist ja iseenele ärastajamist. —

21. Mitmed mõistwad küll waimulikust asjast palju rääkida, aga oma eluga ep' ole nad ise midagi läbi katjunud. (Joan. 3, 10.)

Nikodemus oli Issraeli õpetaja, aga siiski ei mõistnud tema, mis Issand temaga rääkis, seepärast ütles

Issand temale: Meie räägime, mis meie teame ja tunnistame, mis meie oleme näinud... Kui mina teile räägin neist asjust, mis maa peal on, ja Teie ei usu mitte, kuidas võtaksite Teie uskuda kui ma Teile räägitsin neist asjust, mis üleval taewas on? —

Oh, kui teie teaksite ja tunneksite, mis teie rahule tarwis läheb," — ütles Issand nuttes filmaveega waadates Jerusalemma peale. Nõnda võiks ka nüüdki mitmest inimesest, pealegi nendest öölba, kes endid targaks ja walgustud arwastiwad olewat, et kõik arwawad waimulikud asjad teadwat ning kätte olewat saanud. — Nemad teadwad küll, mis nad räägiwad, aga ometi pole nende eneste seespidine südame seisus usus ja Issanda tundmises mitte nii kaugel, kui see peab olema. Neil ei ole mitte üht selget Jumaliku teaduse kindlust, ei südame teadmist, waid üks pea ja mälestuse, üks päheõpitud ja kuulnud teadus. Nemad ei ole weel koguni maitstudgi Issanda armu ja püha Waimu andi. Neil on küll sõnad suus, aga ilma wäeta, mis mitte südamest südamesse ei lähe ja taewa tulukesega soendud ei ole, saab küll palju uuesündimisest, meeleparandamisest ja patu unest ärkamisest räägitud, teistele kuulutatud, aga ise ei ole ega tunnegi uutsündimist ega meeleparandamist; ise on aga alles patu unest ärkamata! — Paulus kaebas ka mõne Korintuse koguduse liikme üle, kes palju mõistsid rääkida, ja seltsisid seada, aga seda, mis nad eneste juures olesid pidanud leidma ja tundma, ei leidnud ega tunnud nad mitte. Nõnda on lugu nendega, kes weel mitte ep' ole õieti ärkanud, sest nemad ep'ole weel mitte waimus tuliksaks saanud. Seepärast ütleb Paulus: „Ärkage õieti üles!" —

„Arge armastage maailma, ega seda, mis maailmas on; kes maailma armastab, selle sees ep' ole mitte Jsa armastust. Sest kõik, mis maailmas on, lihaminu, filmahimu ja elukõrkus, ei ole mitte Jfast, waid maailmast. (1 Joan. 2, 15. 16.)

22. Meie kohus on walwata ja paluda, ning maailma armastuse eest ennast hoida.

Teie magate weel? ütles Jsand oma jüngritele, kui ta pärast oma esimest palwet Ketsmane aedas nende juure tuli ja neid magamas leidis. Ta teadis ja tundis nende nõdrust ju ette, seepärast manitses ta neid ju enne ja ütles neile; „walwage ja paluge, et teie kiusatuse sisse ei lange.“ — Nemad ei waltwanud ega palunud, waid jäid magama. Nõnda läheb ka sinuga armas lugeja, kui sa walwamist ja palwet mahajätad ja hooletumaks jääb. — Oh, oled sina oh inimese laps ka ju magama jäänud? — ilma mõtlemata, et sull kolm kardetawat hinge waenlast ümber kiusamas on, sinu — liha himu, filmahimu ja elukõrkus. Need on sinu waenlased keda sa mitte omast jõust ja wäest ei jõua ärawõita, kui sa mitte omale jõadu ülewalt ei palu. Seepärast on walwamist ja palumist tarwis; kes mitte ei walwa ja palu, — jääb magama; siis on ka waenlane warsti seal oma unerõhtu tema südamesse külwamas. Kui sina tõeste kui tõsine Jumala laps tahad olla, aga omas kristlikus elus hooletumaks ja tuimaks jääb, siis on waenlane ka koge walmis sinu südame linna kindlust sisse wõtmas. Sest tema ei maga, waid käib ümber, kui mõiraja lõukoer ja püüab keda ta saaks neelda. Kui sa uniseks ja omas walwamises hooletumaks jääb, siis teed sa temale tema tööd ja oma hinge riisumist kergemaks;

meie waesed oleme ühed langenud loomad, seepärast wõib meie langemine kergel wiisil sündida. Ükspäinis wõime Jumala armu ja oma seespärase inimese uuendamise ning püha Waimu abi läbi sähärduse langemise eest hoitud saada. Kes enesele seda Jumala armu ja Waimu mitte ülewelt ei palu ja walwa, wõib peagi magama jääda ja patu häbi sisse langeda. —

Walmista mu waim end' küll,
Walwa, palwes ole;
Et ei kogemata sull',
Häda peale tule;
Kuratid, Wagastid,
Püüdwad effitada,
Patu sisse saata.

23. Kes filmatueega küllawad, need leikawad hõiskamisega. (Laul 126, 5.) **Meie filmapisarad ei maksa Jumala ees midagi, kui nad mitte 7 forda wiletsuse ahjus pole puhtaks julatud.**

Ilma nutupisarateta, ei ole rõõmsat leikamist; ilma kibeda wiletsufeta suurt magusat rõõmu; — ilma ristita mitte krooni; — ilma wõitlemata mitte wõitu; — ilma waluta mitte ilmale sündimine. — Mitte, et peaksite enestele risti ja kannatamise läbi õnnistust teenima. Ei mitte. Küsi ap. Pauluse käest, kes sest ka midagi teab öelda. Ta ütleb, et meie küll arnuft, ilma et meie seda wäärt ehk teeninud oleme, wõime õigeks ja õndsaks saada, peame siiski mitmest wiletsusest läbi käima kui meie Jumala riiki tahame pärida. Loe piibel läbi, siis leiad sa, et sul mõlemad tarwis on. Sul on tarwis Jumala armu, risti ja wiletsuse päitwi. Sinu usk ei saa mitte enne õigeks

ja puhta fulla sarnaseks, kui ta mitte seitse korda wiletsuse ja risti tules ep' ole sulatud ja läbi katsutud. Kes tunneks sind siis kuidas fina oma Issandat armastab, kui ja mitte tema nime pärast ei tahta kannatada, ja oma risti tema pärast kanda ning kui jünger tema järele käia? Klüsi kõige Tema tõsiste järelekäijate ja usklikude käest, kes kõige aasta sadandetil on elanud, ja weel praegugi maa peal elawad — kas nemad ka on siin nuttes külwanud ja hõiskades leikanud? — Mis ütleb Joannes oma ilmutamises neist pühadest risti kandjatest? Ta ütleb: „Nemad on seal Talle auujärje ümber oma auukroonidega walge riietega ehitud, ja et nemad kes siin wiletsuse tules mustaks olid kõrbenud, seal walgepikka riietega ja kuld kroonidega ehitud on.“ Waata, nemad ei ole siin maa peal mitte rooside peal käinud, waid kibuwitsstest ja ohakatest läbi käinud, nemad on wiletsuse ahjus saanud sulatud, on risti ja waewa, naeru ja teutust, pilkamist ja tagakiusamist kannatanud, ja nüüd leikawad nad hõiskades seda, mis nad siin nuttes on külwanud! — Tahad ja ka nende rõõmu maitsta, ja nendega ühes oma külwi taewas, Talle pale ees hõiskades leigata, siis astu ka aegsaste selle tee peale, kus peal nemad on käinud! —

24. Mis peame wiletsuse ja häda ajal tegema, kui Jumal meid oma ristiga katsma tuleb, ja meie paltwet ei wõta kuulda?

Mis peame siis selle wiletsuse ja häda ajal tegema? — mis muud kui seda mis Tatwet tegi, kes oma häda päiwil ütles:

„Ritsikusest olen ma Jehowat appi hüüdnud, ja ta wastas mulle ning saatis mulle

ab i." (Paul 118, 5.) Olgu su häda ja waew mis-
 sugune tahes, siis ei ole Issand seda mitte muu asja
 pärast su peale lastnud tulla, kui tahab sind õpetada
 paluma, uskuma ja sind enese juure kutsuda. — Iga häda
 ja waew, mis sulle juhtub ja Jumalast sulle läkitatud,
 on otsegu hüüdjä heal mis sulle ütleb: „nüüd on diete
 paras aeg, kus sa ennast kõige südame ja meelega Issanda
 poole peaksid pöörama.“ — Kui see waew sinu pattude
 pärast sind piinab ja waewab, siis olgu see kui üks tae-
 walik pitseriga kinni pandud kiri, mis sulle on läkitatud;
 tee seda kirja lahti ja täna Issandat selle kirja eest, et
 ta sellega su patud on sinu filmade ette pannud. Olgu
 meie häda, rist ja kannatamine misugune tahes, siis on
 see ikka üks südame külge koputamine ja üks heal meie
 poole, mis ütleb: „Hüüa mind appi ahastuse päewal,
 siis tahan ma sind wälja kiskuda su ahas-
 tusest.“ Issand ei ahasta mitte ühe inimese hinge ilma
 asjata, waid armastuse pärast; ta tahab inimest selle
 witsaga oma juure kutsuda. Kes ennast mitte armastusega
 ei lase kutsuda, siis peab tema witsa hirmuga seda kat-
 suma teha, et ta tema hinge wõiks peasta; aga kes ta
 witsa hirmust ei hooli, — peab enese süü läbi hukka
 minema.

„Sehowa on ligi kõigele, kes teda appi hüüawad;
 kõigele kes teda tõe sees appi hüüwad,“ ütleb Dawet.
 Keda see mõtte enam ei rõdmusta, ja kinnita, et
 Jumal, et Kristus alati tema ligidal on, kui ta teda tõe
 sees appi hüüab, misugune asi wõiks ja peaks teda siis
 weel enam rõdmustama ning trööstima ja kinnitama?
 — Mis Nadami süda wõis mõelda, kui ta Jumalast
 sai äralahutatud, Jumala pale eest äraheidetud ja Eedeni
 aiast wälja aetud ning Eedeni wärawa taha Keerub
 tulise mõdegaga pandud! — Mis wõis jüngrid enam kurtwas-

tada, kui nägid et Jeesus neist lahkus ja piltwe peal nende filmade eest ära kadus? Meie ainus rõõm ja troost on see, et Jumal ja Kristus, — olgu nad küll meitest kaugel, — siiski meie juures ja meie ligi alati on, kui meie aga endid oma häda ja ahastuse päivil, tema ligidal võtaksime hoida; sest et tema on tõutanud maailma otsani meie juures olla nägemata wiisil, waimulikul kombel.

Seepärast heida oma hinge ahastuses oma lootus Issanda peale, sest tema juures on abi ja heldus: „Meid waawatasse kõigipidi, aga meie ei ahasta endid mitte. (2 Kor. 4, 12.) — Nõnda on pidanud kõik prohwetid ja apostlid siin ilmas selle wiletsuse ahjust läbi käima ja selle ahjus puhastud ja puhtaks kullaks sulatud saama, aga kõige ahastuse ajal ei ahastanud ega heitnud nad oma meelt mitte ära, waid pidasid endid kõwaste Issandast kinni. Sina ei wõi seda ehk uskuda ega arwatagi, miks-pärast niisugused wägetwad ning usklikud mehed nõnda pidid kannatama ning hingekitsuses läbikäima omas elus? — Ei see küll hirmuta mind, sest et mina lodan, et olen meelt parandend ja Jeesuse järele käima hakkanud, — et ta mind oma käte peal saab kandma. Ara effi armas hing omas mõttes, — just need tõsised Jeesuse jüngrid ja järelekäijad peawad need ristikandjad ja kannatajad olema, kes wiletsuse ahjus peawad sulatud saama, et nad puhta kulla sarnatselts wõiksid saada; sest taewa tee on risti tee; sest Issand ütleb: „Kes ei wõta oma risti enese peale ja ei käi minu järele, see ep' ole mitte minu wäärt; see salgagu ka iseennast ära. (Matt. 16, 24. 25.) Issand kannab sind ka risti päivil oma käte peal, ta hoiab ja aitab risti koormat; ka ise sinu kõrwas kanda, muidu nõrked ja selle alla. Mõtke siin Jonase peale, kui suures hädas, ahastuses ja hingekitsikuses oli tema meres walastala kõhus, aga ta uskus, ta teadis ja

lootis, et Issand ka mere sügavusest, ning kala kõhust teda wõib ärapeasta; ta uskus et Issandal niisama kerge on aidata mere sügavuses kui kuiwa maa peal oma elu kambriks, kus ka sinule Joonase sarnatsed päewad tulewad, siis mõtle Issanda wägeta abi, ja Joonase usu ja kindla lootuse peale, ning ära heida ka kõige suuremas hädas mitte oma meelt ära.

25. Prohwet Jesaja näitab meile nende sõnade läbi, mis ta ütles: „Sinu päike ei pea enam looja minema ja sinu kuu enam warjutama,“ kuidagi siin ilmas ikka üks igawene muutmine, ilmalikus ja waimulikus elus on.

(Jes. 60, 20.)

Ilmlikud ja waimulikud muutmised.

Siin ilmas on alati kõigis asjus üks igawene muutmine. Tuhanded lahkuvad siit ilmast, tuhanded tulewad iga päew juure; wanad asjad, wiisid ja kombes, tarkused ja tahtmised, tööd ja seadmised kauwad ja uued, aga mitte igakord paremad, waid wiletsamad ja sandimad tulewad asemele. Nõnda on ikka üks muutmine, niihästi ilmlikus kui waimulikus asjus, ja see sünnib kõik Jumala seadmise ja lastmise järele. — Seesama ilmliku asjade muutmine on üks elaw pilt meie seespidise waimuliku elu seisuse peale. Meil on pea rõõm, pea kurb elu; täna on meil selge päewa paiste, Issanda rahus ja pühas rõõmus ja tema ligi olemises, aga pea on jälle pimedus meie ümber ja patu pilwed katwad meie hinge päikese walgust. Kurja maailma kiusatuse tuuled puhuwad igalt poolt oma külma õhku meie sisse, mis meid jälle waimuliku soojusest lahutawad ja külmaks teewad. Meie oleme siin kui wäsinud

teekäijad võeral kardetaval maal, kus rõõmsid ja mõrtsukat elavad. — Meil on igatsus isamaa järele kus õiged elavad, kus heldus ja tõde elavad, kus õigus ja rahu teine teisel suud andvad," (Laul 85, 10. 11.) kus päike mitte enam looja ei lähe, ja kus Issand ise meie igavene valgus on. — Meil võiks ka ju siin võeral maal, siin häda orus üks jäädav rahu ja õnnis elu olla, kui meie aga oma usu filmaga enam selle peale waataksime, kes kui igavene päike alati meie hinge sisse oma valguse kiired laskeb paista, et meil ka pimeduse ajal valgus südames on. (Mik. 7, 8.) Seda muutnisti meie waimulikud elus, sünnitab ükspäinis, meie rahuta süda ja nõder usk, et meie mitte kindlaste ja kõwaste Issanda külles ei ole ja mitte temast kõwaste kinni ei pea. Kes tema sees elab ja tema sisse jääb, sellel on ikka ka ju siin ilmas muutmata rõõm, rahu ja troost südames, mis teda ka pimeduse tundide ajal kinnitab, rõõmustab ja jahutab ja ahastuse eest hoiab. Jah Issand olgu ja jäägu sinule pimeduses valguseks! —

Meiega on lugu niisamuti kui Dawetiga, kes kurwal päiwil ütles: „Kui ma kurb olen, siis mõtlen ma Jumala peale.“ (Laul 77, 4. 130, 1.)

Meie teame, et siin ilmas ilma kurvastuseta ei saa ükski läbi. Kes ülesse poole tahab minna, see peab enne pörgust olema läbi käinud. — Eks pidanud Paulus ja kõik Jumala ärawalitsetud Wana ja luueseaduse usklikud, mitmest wiletsusest läbi käima, enne kui nad Jumalariiki kätte said? — Eks pidanud Kristus kõik inimese wiletsuse ja kannatamise sügawused põhjani läbi käima et pidi kaebades ütleva: „Minu hing on kurb surmani!“ — Oli tema kannatamine küll meie pattude äralepitamise pärast sündinud, sest et Jumal kõik meie ülekohus tema peale oli heitnud, fiiski on see meile õpetuseks ja troostiks

fündinud, kui meie usume, et tema oma kannatamise ja raske kurvastamisega seda igatvest kannatamist ja kurvastust meie pealt on ära võtnud, ja et meie nüüd kõigis oma hädas ja kurvastuses, tema ette tohime minna. Oled sa kurb oma hinge häda sügavuses nagu Davet, siis tee sedasama mis tema tegi; — kanna oma jüdame koormalves tema ette, tema saab sind aitama ja väljastikuma sügava kurvastuse august.

Kes arad ja ilma nõuuta, neile ütleb Jumala Waim prohveti juu läbi: „Ara karda, Jumal tuleb ja saab sind aitama ja sulle abi andma.“
(Jes. 35, 4. 5.)

26. Usufinnitus argliffude ja ilma nõuuta hingedele.

See loetud prohveti sõna on tõesti üks rõõmustaw ewangeliumi sõna waeste argadele nutjatele ja kurbadele, kes ilma nõuuta meeleleäraheitmises, oma patu pärast suures ahastuses on. Neid sõnu ei ütle prohwet püha Waimu läbi mitte neile magajatele, tuima- ja leigetele, waid neile, kes oma patu unest on ärkanud ja kelle silmad on lahti läinud, et oma häda ja hukatust Jumala armu läbi on tundma õppinud ja nüüd tõsise nõuuga abi ja troosti oma hingele on hakanud otsima. Niisuguseid peab sellesama prohveti sõnaga trööstima, nende usku finnitama, ja julgust neile andma, et nad omad lödward käed, taewa poole tõstaksid ja omad komistawad jalad selle ette nitutaksid, kes sind oma werega on enesele ostnud. Seda tee armas rõhutatud ja rujukst pekstud hing, tühenda oma süda tema ette, heida oma kindel lootus tema abi peale,

waata, ja saad abi ja leiad troosti ja kinnitust omas hädas. Sa pead oma lootust üksnes tema peale panema ja ei mitte inimeste abi peale ennast toetama. — Püha kiri, esimesest kuni viimsest lehest saadik, manitseb meid, et peame kõiges asjus oma lootust ikka Jumala peale heitma, ja keelab meid kõwaste seda inimeste peale heitmast, paneb ka needmist selle peale, kes liha omaks käewarrest teeb. Ka tõutab Jumal püha kirja läbi neid kõiki õnnistada, kes oma lootust tema peale panewad. (Jer. 17, 5—7.) Kellel lootus kõigis asjus ikka Jumala peale on, see on kui puu, mis wee ääres kasvab, üks kalju, mis meres seisab, keda tuul ega torm ei kõiguta. Siisgi armastab inimene ikka hea meelega oma lootust teise inimese peale heita, ning ennast tema nõuu ning abi peale toetada; ta otsib häda ajal ikka inimeste juurest abi ja unustab Jumalat, seda wägewat aitajat ära, lähneb igakord temast mööda ja pöörab ennast enne inimeste poole. Waata, nii raske on inimesel selle igawesti kindla ja kõigewägewa poole pöörata, keda tema ei näe, waid peab ennast ennemini õlekõrrest kiinni, keda ta näeb, eht toetab ennast kõikutwa pilliroo peale, mis ta käega wõib katsuda, mis aga wõib murda, weel enne kui ta ennast on saanud tema peale toetada. Kes aga on õppinud oma lootust Issanda peale panema, see lähneb kõhe oma hädaga Jumala juurde. —

27. Kes fanged on, need kandsu jõuutumate koormat Kristuse pärast, nõnda kui Kristus maailma patu koormat on kannud.

Missugune koorm see oli? „Meie haigused on tema enese peale wõtnud ja kõik meie walu

kannud, — Jumal on meie kõikide ülekohtu lastanud tema peale tulla“ — ja kui rahulise meelega waitjel wiisil wõttis see Jumala Tall seda rasket koormat enese peale, ilma et ta oma suud oleks lahti teinud. Tema ütles küll: „Sa oled mulle tööd teinud oma pattudega ja waewa oma ülekohtuse tegudega“ — aga ta ei ütelnud seda mitte pahast meelest, nagu oleks ta nurisenud, ja kaebada tahtnud, ja ütles kohe selle järele: „Mina, mina olen see, kes üleastmised kustutab ise enese pärast ja ei mõtle enam su pattude peale.“ (Jes. 43, 24. 25.) Ta tahab meile aga sellega näidata kuidas ka meie peame kõik tööd ja waewa, mis teised meie peale panevad, waitseste ilma nurisemata tegema, ja kõige uende wigade ja nõdrustega mis nende külles on, kannatama, ja andeks andma, kui nad meile liiga teewad, meid wiikawad, laimawad ja teutawad. — Kellel see koorem, mis teised tema peale panevad, — raske kanda on, see waatku selle raske koorma peale, mis Jumala Tall meie pattude pärast pidi kandma. Siin küsi armas hing enese käest: kes on seda rasket koormat Sinu selga, armas Isand, pannud? kes on sind löönud, haawanud ja surmanud? ja mikspärast olid Sa nii wait ja kannatlik selle raske koorma all?! — siis saab tema sulle kostma: „Seda tegin mina kõik sinu eest ja sinu asemel, armastusest sinu wastu, et sinul seda koormat põle tarwis kanda, et sind oma Isoga tahtsin äralepitada, ja sind ärapeasta igawese hukkatuse eest. Sinu pattude pärast olen ma haawatud ja sinu ülekohtu ja üleastmise pärast ärarõhnutud, sinu karistus oli minu peal ja minu muhkude läbi on nüüd sulle terwis tulnud. Sinu wõlg on tagaetud minu käest ja mina olen seda oma werrega äratafunud, ja ma põle mitte oma suud lahti teinud, kui mind waetwati, waid olen kui

tall, mis wiiafse äratapp ja kui lammas mis suud finni peab oma niitja ees. Ja kõige selle äralunastamise waewa ja kannatamise eest, tõutab Isa temale üteldes: „See pärast tahan ma temale osa anda mitme rahwa seas, ja ta peab jägama saagiks neid, kes wägetwad, see eest, et ta oma hinge on wälja tühendanud ja on üleastujate sekka arwatud ja on nii paljude patud enese peale wõtnud. — (Jes. 53, 5—12.) Kui nüüd Issand sinu läest üteldes küsib: „Waata, seda tegin mina sinu eest, mis teed sina minu eest?“ Mis ja siis kostad temale selle peale?! —

28. Tahame meie Kristust leida, siis ei pea meie mitte kawa liha ja werega ühes nõuus olema.

Mõni hing otsib Kristust juba oma eluaeg, aga ei leia teda mitte, ega saa temaga tuttawaks. Kristust ei wõi meie mitte paljast kirjatahest, ei ka mitte ükspäinis kirja õppimise läbi täiesti tundma õppida, ei ka mitte oma meelemõistusega tema olemist ära arwata, ega tema tundmisele saada, kui mitte Isa teda meie ei ilmuta ja püha Waim teda meie südames ära ei seleta ja tema surma ja walu-nägu ning tema kaju, kui ta risti peal rippus ja suri — meie südame filmade ette ei wõta maalida. Siis ükspäinis kui Jumal ise oma waimu läbi teda meie südames seletab, wõime tema auu katmata palega nagu peeglis näha, kes teda sel wiisil on tundma õppinud, ei see pea enam nõnda kui apostel ütleb: „liha ja werega nõuu, ei wõta enam kahes mõttes lonkada, waid annab ennast kobe ilma wiibimata, nõnda kuida ta on, kõige ihu ja hingega sellele, kes ennast tema eest on annud. — Tahad

sa nüüd, armas hing, oma Issandat täiesti usu läbi tundma õppida, siis otfi teda nõnda kui Maria Magdalena südamewalu ja nutuga. — Tema ei otfinud ega igatsenud muud, kui ükspäinist oma ristilöödud Jeesust. Ta otfsi teda niikaua kui ta teda leidis, sest ta oli üks suur pattune, kelle seest Issand 7 kurja waimu oli wälja ajanud; ta sai palju pattu andeks, seepärast oli tema armastus ka Issanda wastu suur.

Meid on ka meie ajal palju, kes nutwad ja Jeesust aga filmatirja wiisil otfiwad, aga eluparandamist ei ole nende juures sugugi näha! Tahame tema tundmisele saada, siis peame waeseks patuseks saama ja teda rõhutud ja rusuks pekstud südamega otfsima.

29. Armust õndsaks saamine.

„Teie olete armust õndsaks saanud
usu läbi.“ (Ewef. 2, 8.)

„Lootke täieste armu peale.“

(1 Peetr. 1, 13.)

„Looda Issanda ja tema armu peale,“ — ei tähenda mitte, et wõid käed süles pidada ja ei pruugi oma õndsuse pärast sugugi hoolida; sest et tead, et Jumal on armuline ja inimene armust õndsaks saab. See on tõsi, Jumal on armuline, ta on üks ärawõitmata kindlus oma olemise järele, kui sina aga ennast selle kindluse sisse heidad ja selle sisse lähed, ja selle sisse jääb, siis oled sa tema armust hoitud hukatuse eest. Apostli Peetruse sõna: „Looda täieste armu peale,“ ei tähenda mitte: „Ara tee sina omalt poolt ühtegi.“ Kui seda arwad ja usud, et sull ühtegi oma õndsuse tarwis ep ole tarwis teha, siis oled sa omas usus etkitee peal. Kui sina oma õndust

mitte ei tahta kartuse ja wäristusega taga nõuda ega wägise taewa riigi peale käia; kui sina ei wõta Jumala abiga, — mitte oma jõuu ja wäega, — paluda, waltwada ja wõidelda, mitte oma liha kõige ihaldamistega ja himudega risti lüüa, — mitte ennast ärasalgada ja oma risti heameelega kanda, Issanda järele käia; kui meie armu ukse taga mitte ei koputa, mitte ei otsi, nõua ega püüa oma Issandat Jumala sõna ja palwe läbi tundma õpida ja endid temast eemale hoiame, — sellest hoiab Issand ennast eemale, ja ei wõi teda oma armuga aidata, kui temal mitte tõsist tahtmist ja kindlat nõuu ei ole ennast ihu ja hingega Issandale omaks anda. Tahad sa armust õndsaks saada, siis palu Jumala käest püha Waimu, kes sulle tõsist tahtmist ja kõigis püüdmisses ja tegemises jõuudu, abi ja rammu annab.

30. Teie olete elawa Jumala tempel, nõnda kui Jumal on ütelnud: Ma tahan nende sees elada ja nende sees käija, tahan nende Jumal olla, ja nemad peawad mulle rahwaks olema.

(2 Kor. 6, 16)

Misfugune kogudus wõib küll see olla, mis elawa Jumalale templiks kõlbab?! — Elawal Jumalal peab elaw tempel olema. Misfugune suur äraarwamata arm ja halastus, alandus ja armastus on Jumalal meie wastu, et ta meid, meie ihu, hinge ja waimu tahab enesele templiks pühitseda! Kui meie selle juure armastuse peale mõtleme, siis peame küll häbi tundma enese roojuse peale mõteldes. Oh hing, kas ja wõid seda iial äraunustada, kes su sees elab, ja kelle maja ja tempel sa oled? Mõtle, sinu süda on Jumalale pühitsetud Kristuse were läbi,

millega ja lunastud ja ostetud oled. Ara rikku ja roojasta seda Jumalale pühitsetud templit mitte oma kõlvatuma mõtetega ja patuga; mõtle ikka selle peale, et Jumal su sees elada? seepärast olgu su elu, su mõtted ja kõned ja kõik su töö ja tegemine nagu Jumala filma all olema. Seda suurt armu, et ta meie sees kui templi sees tahab elada, ei võiks meie mõista ega uskuda, aga et Kristus seda ise ütleb, (Loo: Joh. 14, 23.) Ja seda kuulutab Jumal juba Wanaseaduse ajal tõutades, et ta usklike südames kui templis tahab elada. Kui palju enam peame meie nüüd Uuseaduse ajal uskuma, et Jumal iga inimese südames tahab elada, kes ju eluaset temale südames tahab anda, alandliku ja lapseliku meelega tema kätte ennast täielikult ihu ja hingega annab. Seda tõutust peame uskuma, ja endid temale templiks südamega elu asemeks andma. Kui meie aga endid temale oma südamega täielikult anname, siis saab tema ennast ka meile täielikult andma, et saab meie Jumal ja Immanuel olema. —

31. Sest mina ei arvanud ennast teie seast ühtegi muud teadwad, kui aga Jesust Kristust ja seda kui ristilöödud Kristust.

(1 Kor. 2, 2.)

Kes Jesust kui ristilöödud Jesust nõnda tunneb kui ristilöödud Kristust ja muud teised teadmised unustab, — see tunneb Jesust diete: ta tunneb teda siis just sell wiisil kui Paulus teda tundis, ja kes teda sell wiisil tunneb, see on siis taewa wõtme ja sellega Jumala täieliku tundmist leidnud ja kätte saanud, sest see risti löödud Jumala armastuse ohwer teeb meie mõistuse filmad lahti, et meie seda Jumala armastuse salaja asja võime mõista ja

tunda, mis meile muidu oleks igaweste teadmata jäänud. See teadmine risti löödud Jeesusest, ei pea meil mitte üks paljas mõistuse peast teadmine olema, mis kuulnud ja raamatust lugenud oleme ja seda ehk tõeks arvame, waid see peab üks elaw teadaw tundmine olema mis meie ihust, hingest ja waimust on läbitunginud, mis üheks pühaks ja elawa usu läbi pühitsetud teadmiseks võib nimetada. Paulus ütleb mõnest Wilipi koguduse liikmetest, kes risti löödud Jeesusest ka küll teadsid, sellest kiitlesid ja lootsid aga selle teaduse peale, mis neil peas oli, ilma et nad teda elawa usu läbi südamest oleksid uskunud, tunnud ja armastanud — ei olnud neil midagi. Seepärast nimetab Paulus neid filmatweega nuttes, risti waenlaseks; — miks pärast? — seepärast, et kõige nende teaduse ja tarkuse juures kõht nende Jumal oli, ja et nad oma auu, häbi seest otsisid. — Risti löödud Jeesuse tundmine peab sinu sügawes armas hing nii elaw ja wägew olema, et see risti löödud Jeesus sinu Jumal ja Issand on, et sa temale, aga mitte oma kõhule ei ela: mitte maailma, oma liha ja pattu ei teeni, waid elawat Jumalat ja Kristust kes sinu eest sai risti löödud. On Kristus ennast sinu eest lastanud risti lüüa ja ennast Jumalale sinu eest ohwriks annud, siis anna ka sina ennast temale ohwriks. On tema sind armastanud surmani ja pealgi risti surmani — siis on ka sinu kohus tema jälgede sees käia ja teda surmani armastada. Kas sa wõid ka õiglase südamega öelda: Mina ei tunne muud kui Jeesust, kui risti löödud Jeesust. Häda sulle, kui need sõnad sull aga keele peal on, ja kui sa oma südame ja meelega tema risti waenlane oled! —

**32. Need waimu poolt rikkad, kes endid waga-
duse ja pühitsuse poolt tundwad rikkad olewat,
on enamiste waesed ja tuimad Issanda tund-
mises ja armastuses.**

Rikkad peatwad kehwad ja nälgas olema, aga kes Issandat nõudwad neil ei puudu ühtegi head. Issand on ligi neile, kes rõhutatud südamest ja aitab neid, kes rufuks pekstud wainus on, ütleb Dawet (34, 11. 19.) — Nõnda on lugu nende rikkadega, kes mitte waimu poolt waesed ei ole. Et nad küll oma juuga Kristusest mõistwad palju rääkida, ei tunne nad ometi Waimu poolt teda! Kes endid aga waesed, wiletsad ja kehwad tundwad olewat; kes tunnewad, et neil ühtegi jõudu ega waimu wara omast wäest ei ole, ja seda kõik Issanda käest palwes otsiwad ja tema käest seda armust ootawad. Ja nõnda saawad nemad tema armuga täidetud, walgustud, trööstitud ja finnitud. Kui meie nõnda Jesust oleme kätte saanud, siis ei puudu meil ühtegi. Aga mill wiisil wõime meie teda kätte saada? Siis kui meie rõhutatud ja rufukspekstud südamega teda palwes otsime. Aga kui Issand kõrkimeelt, enese õigust, enese headust ja pühadust, meie meelt ja waimu näeb ja tunneb, — siis hoiab ta ennast meitest eemal, ja ei anna ennast nii usinaste leida. — Tahad sa teda? siis astu selle tee peale, kust sa teda wõid leida, ja tee temale aset oma südames; aga ju süda peab rõhutatud ja rufuks pekstud olema. Aga mill wiisil saab inimese süda nii kaugele? Inimene ei pruugi muud, kui et ta palwes Jumala ette läheb, siis igakord oma südant kui peeglit waimu filmade ette panna ja sinna sisse waadata, mis sugune ta on. Kui ta seda nõnda igakord teeb, küll ta siis näeb, mis suguse roojusega ja patuga tema süda täidetud on, ja kui ta oma südame sisse uuendud waimu-filmaga waatab, mis

Issand temale annab, et ta oma ärarikmift näeb, see rõhub ja murrab tema südant ja tõmmab teda Jესuse oma Õnnistegija juure, et ta tema jälgedele sees hakkab käima. Meie ei pruugi oma Issandat siis mitte kaugelt otsida, waid meie leiame teda ligidalt oma rõhutud ja rufuks pekstud südame läbi.

33. Meie peame Jumalat tänama, et tema meid algusest on ärawalitšenu õnnistuseks.

Püha kiri näitab meile igalt poolt, et Jumal meid ei ole mitte seadnud wiha alla, waid et meie õnnistuse kätte saame oma Issanda Jესuse Kristuse lunastamise läbi. (1 Tess. 5, 9.) Õnnistuse ja õndsuse tarwis on Jumal meid loonud. Algusest on see tema tahtmine olnud, et kõik inimesed peaksiwad õndsaks saama. Eks meie peaks selle eest, selle armu eest tema wastu tänulikud olema? — Aga mis asjas seisab see õnnistus ja õndsus? On see aga üks tühine mõte ja arwamine? Ei ole mitte. Issand seletab meile ise, kus sees meie õndsus seisab. (Matt. 5, 3—11.) Selle seletuse järele peab inimene oma õndsust läbikatsuma, kas temal ka need kumbed, mis Issand siin nimetab, külles on? — Smelik on see, kuidas Issand Jumala laste õndsust siin maapeal, hoopis maailma elu ja asja wastaseks paneb; nii kui waesust, nälga, kurtwastust, tagakuusamist j. w. m. — Need nimetatud asjad on maailmale raskuseks ja teeb neid õnnetumaks, — ja Jumala lastele on nad õndsuseks. Jumala riigis ei wõi üks ritas mitte õndsaks saada, kui ta mitte waimus waeseks ei saa, ja oma südamega mitte maailma küllest lahti ei kisu,

ja kui waene patune Jēfufe juure ei pōgene. Kōrkmeeleline, kes on tās oma diguſt ja uhkuſt, ei wōi mitte Jumala ſees õnnis olla, kui ta ennaſt mitte pole āraſalga-
nud ja kui temal mitte nālga ja jānu Kriſtufe teenitud diguſe järele ei ole. — Ja nõnda on lugu kõige patu ja kurja kōmbedega ja kõige himude ja iħaldamiſtega, kui meie neid āra ei ſureta ega riſti lōō, ei ſee wōi mitte ſiin, ega tulewaſ eluſ õnnis olla. Meie peame nende kōmbede ſees, miſ tema mēe jutluſeſ (Matt. 5 peatükis) nimetab, kaſwama ja juurduma, kui ſeda õnniſtuſt ja õndſuſt taħame pārida, miſ tema neile on tōutanud, kes nende kōmbedeſ uſu lābi elawad.

34. Alandliku inimeſe ſūdameſ elab Jumala Waim. Alandus on Jumalaſt, kōr- kuſ on kuratiſt.

Alandlikudele annab Jumal armu ja oma Waimu. Suureliſte ja uhketele ei anna Jumal oma Waimu, ſeſt neil on ſaadana meel ja waim ſūdameſ. Saage tās pūħa Waimu, ſaage oma ſūdame ja meele poolt alandli-
kuſ Jumala ja inimeſte eeſ; kui meie alandlikud oleme, ſiis leiame ka armu Jumala juureſt, ja paistame ka Ju-
mala ſilmi alandufe ehteſ kõige iluſamal wiisil wālja. — See on üks jumalik ſalaja aſi, miſ suureliſed ja uhked oma mõiſtuſega ei wōi āra mõiſta, miſpāraſt Jumal alandluſt inimeſe kēeſt pārib. Suureliſed ja uhked on ilma Jumala Waimuta; aga alandlikudel ja koħtlaeſtel on Jumala Waim. Seepāraſt maanitſeb Pauluſ Ewe-
fuſe koguduſt nende ſōnadega üteldes: „Arge kurwaſtage mitte Jumala pūħa Waimu, kellega teie oſegu pitſeriga olete mārgitud.“ Elab pūħa Waim ſinu ſūdameſ, ſiis

hoia teda ja ära kurwasta teda mitte oma patuga, et ta finust peab lahkuma.

Rõigeenam hoia ennast kõrgi meele, enesediguse, enese lugupidamise ja waimuliku uhkuse eest, et sa ennast nii õige ja täieliku tunned olewat, et ennast üle teiste tahad ülendada. Nii pea kui kõrkuse waim sind kiufama tuleb, siis õhka taewa poole ja aja seda kurja mõtet enesest ära. Pea kõwaste alanduse. Waimust kinni ja jää selle sisse. Sa wõid seda pea ära kautada, kui sa oma südametunnistuse seestpidist healt tähele ei pane ja oma liha were healt kuulda wõtad. Rõnda wõib peagi waimulikust inimesest lihalik inimene ja Jumala lapsest maailma laps saada, kui inimene omas walwamises, paltwes ja wõitlemistes hooletumaks jääb. — Teie Jumala lapsed, pidage paltwega pühast Waimust kinni ja jääge alanduse sisse, siis saab Jumala arm teid hoidma, et otsani alanduse meele ja Waimu sisse wõite jääda.

35. Jumala kutsmine tema pakutawa armu juure.

Jssand hüüab kõige maailma rahwa poole: „Laske endid ära peasta kõik maailma otsa rahwas!“ „Suur on su arm taewast saadik ja su tõde ülemaist pilweist saadik.“ (Laul 108, 5.) Siin näeme, kuidas Jumala arm kõige inimeste wastu ühesugune suur on, kuidas tema kõiki, ühest maailma otsast teisest saadik, kutsus, et kõik tema juure tuleksid. Kõik on õndsuse tarwis kutsud, kõiki wõtab tema arm wastu. — Kui tema oma

armu mitte kõigile ei tahaks anda, ega ta siis neid enese juure kutsuks!" Tulge minu juure, laske endid ära peasta kõik maailma rahwas!" Mitte ühtainust, kes tema juure tuleb, ei lükka tema tagasi; mitte ühtainust ei ole tema hukatuse tarwis loonud. Tema tahaks, et kõik maailma otsast saadik rahwas õndsaks saaksid. Aga, kes nüüd õndsaks ei saa, see astub nüüd ise sest pakutud õndsusest välja, et ta ei taha, — mitte et Jumal seda tahab, vaid seepärast, et tema ise seda pakutud armu ja õndsust ei taha vastu võtta. Mikspärast on see nõnda, et inimesed seda Jumalast pakutud armu ja õndsust ei taha vastu võtta? Mikspärast ei räägi üks ühele ja teine teisele sest suurest õnnistusest ja õndsusest, mis taewas pühadel on, et kõik sest ka teada saaksivad; küll saaksivad siis palju tulema ja seda armu vastu võtma. Jumal ei siruta oma armukäed mitte aga ühe seltsi ja sugu rahwa järele, vaid kõikide järele, kes aga siin maailma peal elavad. Kõik Aadami laste sugu on kui üksainus rahwas tema filmis, keda tema tahaks, et kõik peaksivad õndsaks saama, kui nemad aga ise tahaksivad õndsaks saada. Mitte aga mõned, vaid kõikide hinged, ühest taewa aluse äärest teise ääreni on temal armsjad, kõiki tahab tema arm ja halastus vastu võtta, kes aga tulewad ja tema kutsumise healt kuulda võtavad.

Oh armas hing, nii suur ja kõrge kui taewas ja pilved maa pealt on, on ka tema arm ja halastus sinu vastu! Lase ennast kutsuda ja tule nüüd kui veel siin taewa all liigud, — ta võtab sind vastu ja leiab veel ruumi.

36. Hinge seisusest pärast surma.

„Ündsad on need surnud, kes Issandas surevad sest ajast; tõeste, ütleb Waim, et nemad peavad hingama omast waewast ja nende teud käiwad ka nende järele.“
(Slm. 14, 13.)

Küll on palju juba küsitud, järelemõeldud, räägitud ja kirjutatud saanud sellesamast asjast: „hinge seisusest pärast surma.“ Ja see pole ka mitte imeks panna, kui inimesed selle küsimisega ka tulewa elu peale mõtlewad, et tahaksiwad ju siin teada saada, kuidas hinge lugu pärast surma teises ilmas on. Meil on igal ühel selgeste teada, et meil siin ilmas jäedawat aset ei ole, et surm tuleb ja lahutab meie hinge ihust, ihu saab mulda pandud ja hing läheb oma paika teise maailma, mis temale seal on walmistatud. Seal on ta inimestest ja kõigist sellest mis temal siin maa peal oli, igaweste lahutatud. Juba see mõte, kui oma hinge seisuse peale mõtleme, sunnib meid küsima; mis suguses seisuses on meie hing pärast surma, teises maailmas? — Et selle küsimise peale inimesed wastust saaksiwad, pööravad meie päiwil mitmed endid surnud inimeste waimude poole ning arwawad nende läbi tulewaseft elust teatust saama; teised jälle arwawad ja seletawad oma pea ja mõtete järele nende hinge seisust teises maailmas. Aga see kõik on tühine ja ei ole parem kui unenägu, mis inimest eeskstab. Aga, mis tõtt räägib ja kuulutab, on Jumala sõna, ja seda peame üksnes uskuma. —

Aga, mis ütleb nüüd pühakiri meile hinge seisusest pärast surma? Ta ütleb, et need kes Issandas surewad (need on usklikud), et need kõhe sest ajast

õndsad on ja et nemad hingatavad omast tööst; nii kui Paulus enesest ütleb: „Ma himustan siit lahkuda ja Kristusega olla.“ (Wilib. 1, 23.) Sellesama ja veel mõne teiste piibli tunnistustest on usklikul ehk Jesuse jüngril küllalt. Aga teistele, kes mitte Jeesandas ei sure, ja teda mitte oma Õnnistegijaks ep ole wastu wõtnud, näitab pühakiri, et nemad omas paigas, surnute riigis, wiimist kohtupäewa peawad ootama, kus neile igawene otsus saab antud. (Ebr. 10, 27.) —

Mis see aitaks, kui ma seda „hingede seisust pärast surma,“ kõik teaksin, aga mitte ise selle tee peal ei käi, mis elu sisse wiib? Seepärast on Jumal üht katet tulewase elu teadmise peale pannud, et see meil teadmata ja warjul peab olema, et peame õppima kõik tema hooleks ja tema targa nõuu alla endid heitma. Seda tema tahtmise allahetmise usu proowi peame oma lahkimisega siit ilmast wälja näitama, mil wiisil meie oma waimu ja hinge, armu ja halastuse kätte anname. — Elawa usuga peame oma waimu tema kätte andma, selle usu ja lootusega, et tema seda armust saab wastu wõtma. Kes siit ilmast nõnda lahkeb, see sureb Jeesandas ja hingab omast tööst.

Teadmine tulewasest elust pärast surma ep ole mitte ülem asi, waid ülem asi on, et sa eluotsani oma Jeesandale pead elama, et Kristus sinu sees ja sina Kristuse sees pead olema. See on parem kui kõik teadmine, mis siin ilmas ja mis tulewas elus meie eest Jumal on warjule pannud. —

Mõttele sagedaste surma ja tulewase elu peale, mis sul pärast surma ees on oodata; aga ära püüa mitte Jumala warjule pandud salaja asju enneaegu teada saada, waid püüa nüüd armu ajal, kus veel wõimalik on, et

nõnda wõiksid elada, et sa surma ja seda elu pärast surma ei pruugi karta, waid et sa elawa usu lootusega siit ilmast wõiksid igawesesse elusse minna.

Oh aita meid armas Issand, et meie sinuga wõik-
sime elada ja sinuga surra! —

Jah, õndjad on need surnud, kes Issandas sure-
wad! Amen.

Register ehk juhataja.

Nr.	Lst.
Gesjõna	3
Troosti sõnad haigetele ja surijatele	4

I. Troost patu hirmu vastu.

1. Raebamine. Troost. Palwe õhtamine	5
2. Raebamine. Troost. Palwe	6
3. Raebamine. Troost. Palwe.	7

II. Troost ilmaliku tühja mure vastu.

1. Troost	8
Palwe	9
2. Troost. Palwe	9

III. Troost kibeda ja raske lahkumise vastu.

Troost Palwe	11
------------------------	----

IV. Troost kaffipidi ja uskmata meele vastu.

Troost. Palwe	12
Palwe. Troost pühast kirjast	13

V. Troost surma hirmu ja suuve kohtupäewa vastu.

Esimene troost. Palwe	14
Teine troosti sõna. "	15
Kolmas " " "	16
Neljäs " " "	17
Viies " " "	18

Nr. 297.

VI. Ünnistamise sõnad surijale.

Nüüd jumalaga minu omaksed 20

VII. Mõned surma laulud.

Nüüd mine selle juure 21
 Oh armas hing, kus oled läinud 22
 Võta ennast valmistada 22
 Suurt pühapäeva ootan ma 23

VIII. Haige palve, neile kellele õpetaja Jumala armu annab.

Haige palve enne pühapäevapühapäeva 25
 Haige palve pärast pühapäevapühapäeva 26

IX. Troosti ja tõutuse sõnad Jumalast, prohvetite ja apostlite läbi ja palve sõnad Taweti lauludest.

Raske patu tundmine ja kahetsemine 29
 Teine Taweti palve 29
 Troosti sõnad pühast kirjast neile, kes oma pattu tundivad ja kahetsevad 29

X. Surmast.

1. Kust on surm tulnud 32
 2. Surm on inimese ärarikkuja 36

XI. Igatweseft hukatusesft walu paigas.

3. Kas need sõnad piiblis: „Nende uss ei sure ja nende tuli ei kustu ära? 41
 4. Igatweseft õndsuseft taevas, et uue taewa ja maa peal . . . 42
 5. Kuida wõime oma õndsust kätte saada? „Wõidelge,“ ütleb Jssand. Neid on palju, kes oma õndsust nõuawad, aga ei otsi jeda õige tee pealt 43
 6. Kuuled sa ka Jumala healt 45

P i s a .

XII. Järele lugemise tükid.

7. Meie elu peab siin ühtepuhkune ootus ja lootus olema . . . 47
 8. Mis Jumalast on sündinud, wõidab maailma ära 48

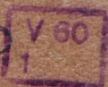
Nr	Lkrl.
9. Kuida meie usu läbi jumaliku püha kombedes, kasiinuses, kan- natuses, jumalakartuses ja armastuses ning tema tundmises wõime kaswada	46
10. Et meil üks igawene hingamise aeg ees on oodata, siis peame jõudma, et ka sinna sisse wõiksimine minna	50
11. Dn ^s Kristus mu elu ja surra mu kasu? Kas see kinnitab ka mu hinge	51
12. Kuida on see kallid kõige wastuwõtmise wäärt sõnum piiblis, et Jeesus maailma sisse on tulnud patusid õndsaks tegema, ka sinu kõrwadesse helisenud	53
13. Kus on sinu kodupait ja IJa-maa	54
14. Langenud hinge peame heiduse ja armastusega üles aitama	55
15. Uskliku lootus ning palwe ahastuse päitwil	57
16. Kuida tõstne ristiinimene siin kurjas maailmas ja oma majas oma lastele ja perele ja kõigile oma waga elumärgiga, nagu taewa täht siin ilmas peab silma paistma	59
17. Wana ja Uue seaduse waimuliku walguse wahest	62
18. Kes Jumala sees elab, see on warjul kui kalju mere põhjas; ei ta karda seal tuult ega tormi	63
19. Külge koputamine wana hallide külge, kes liha rahus oma elu- päewadel wana ea sees elawad	64
20. Meie peame tõe tee peal käima, mis meid IJa juure igawese elusse wiib	65
21. Mitmed mõistwad küll waimulikust asjast palju rääkida, aga oma eluga ep ole nad ise midagi läbi katsunud	66
22. Meie kohus on walwata ja paluda ning maailma armastuse eest ennast hoida	68
23. Kes silmatweega külwawad, need lõikawad hõistamisega. (Laul 125, 5) Meie filmapijarad ei maksa Jumala ees midagi, kui nad mitte 7 korda wiletsuse ahjus pole puhtaks sulatud	69
24. Mis peame wiletsuse ja häda ajal tegema, kui Jumal meid oma ristiga katsma tuleb ja meie patwet ei wõta kuulda	70
25. Prohphet Jesaia näitab meile nende sõnade läbi, mis ta ütles: „Sinu päike ei pea enam looja minema ja sinu kuu enam warjutama,“ kuida siin ilmas ifka üks igawene muutmine, ilmalikus ja waimulikust elus on	73

Nr.	Lst.
26. Usufinnitus argliikude ja ilma nõuuta hingedele	75
27. Kes kanged on, need kandku jõuutumate koormat Kristuse pä- rast, nõnda kui Kristus maailma patu koormat on kannud	76
28. Tahame meie Kristust leida, siis ei pea meie mitte kava liha ja verega ühes nõuus olema	78
29. Armust õndsaks saamine	79
30. Teie olete elava Jumala tempel, nõnda kui Jumal on ütelnud: Ma tahan nende sees elada ja nende sees käija, tahan nende Jumal olla, ja nemad peavad mulle rahwaks olema	80
31. Seft mina ei arwanud ennast teie seast ühtegi muud teadwat, kui aga Jesust Kristust ja seda kui ristilöödud Kristust	81
32. Need waimu poolt rikkad, kes endid wagaduse ja pühitjuse poolt tundwad rikkad olewad, on enamiste waesed ja tuimad Jē- sanda tundmises ja armastuses	83
33. Meie peame Jumalat tänama, et tema meid algusest on ärawa- litsenud õnnistuseks	84
34. Mandliku inimese südames elab Jumala Waim. Mandus on Jumalast, kõrkus on kuratist	85
35. Jumala kutsmine tema palutawa armu juure	86
36. Hinge seisusest pärast surma	88

883/88

16.50

4

X

5681

5681
0081

150
308

12
100

